

MEDICINSKA
FAKULTETEN

Institutionen för hälsovetenskaper
Arbetsterapeutprogrammet

Meningsfulla aktiviteter för personer med demens på särskilt boende för äldre

En litteraturöversikt om aktivitetsbaserade
interventioner

Författare: Caroline Ekberg och Rebecca Herkel

Handledare: Oskar Jonsson

Kandidatuppsats, Litteraturöversikt

Våren 2022

Lunds universitet
Medicinska fakulteten
Programnämnden för rehabiliteringsutbildningar
Box 157, 221 00 LUND

Meningsfulla aktiviteter för personer med demens på särskilt boende för äldre

En litteraturöversikt om aktivitetsbaserade interventioner

Författare: Caroline Ekberg och Rebecca Herkel
Handledare: Oskar Jonsson
Examensarbete på kandidatnivå, Litteraturöversikt
Våren 2022

Abstrakt

Bakgrund: Meningsfulla aktiviteter är viktigt för att uppleva hälsa och välbefinnande. Idag finns en brist på meningsfulla aktiviteter för personer med demens som bor på särskilt boende för äldre. Personer med demens kan ha svårt att självständigt engagera sig i aktiviteter. Arbetsterapeuter har möjlighet att stötta människor att engagera sig i meningsfulla aktiviteter.

Syfte: Att identifiera hur görande, varande, tillhörighet och blivande, som dimensioner av mening i aktivitet, framträder i aktivitetsbaserade interventioner för personer med demenssjukdom på särskilt boende för äldre.

Metod: En litteraturöversikt med 14 artiklar om aktivitetsbaserade interventioner analyserades med deduktiv ansats och riktad innehållsanalys utifrån görande, varande, tillhörighet och blivande.

Resultat: Upplevelse av mening identifierades i de aktivitetsbaserade interventionerna utifrån tre av dimensionerna; görande, varande och tillhörighet. Interventionerna gav möjlighet att hålla sig sysselsatt, gav en stund av glädje och njutning samt en känsla av samhörighet. Blivande uteblev eftersom inget resultat utifrån denna dimension identifierades. Resultatet visar att upplevelse av mening i aktivitet är en individuell upplevelse och arbetsterapeuter behöver utgå från individen vid implementering av aktivitetsbaserade interventioner.

Slutsats: Arbetsterapeuter kan använda aktivitetsbaserade interventioner för att personer med demens på särskilt boende ska få tillgång till meningsfulla aktiviteter.

Nyckelord:

Meningsfulla aktiviteter, demens, särskilt boende för äldre, görande, varande, tillhörighet, blivande

Meaningful activities for people with dementia in residential aged care facilities

A literature review about occupation-based interventions

Author: Caroline Ekberg and Rebecca Herkel
Supervisor: Oskar Jonsson
Bachelor thesis, Literature review
Spring 2022

Abstract

Background: Meaningful activities are important for experiencing health and well-being. Today there is a lack of meaningful occupations among people with dementia living in residential aged care facilities. People with dementia may have difficulty engaging in activities independently. Occupational therapists have the opportunity to support people to engage in meaningful activities.

Aim: To identify how doing, being, belonging and becoming, as dimensions of meaning in activity, appears in occupation-based interventions for people with dementia in residential aged care facilities.

Method: A literature review with 14 articles about occupation-based interventions was analyzed with a deductive approach and directed content analysis based on doing, being, belonging and becoming.

Findings: Experiences of meaning were identified in the occupation-based interventions in three of the dimensions; doing, being and belonging. The interventions gave the opportunity to keep busy, feel happiness and enjoyment, and a sense of community. Becoming was excluded because no findings of this dimension were identified. The findings show that experiences of meaning in activity are an individual experience and occupational therapists need to focus on the individual when implementing occupation-based interventions.

Conclusion: Occupational therapists can use occupation-based interventions to make meaningful activities available for people with dementia in residential aged care facilities.

Keywords

Meaningful activities, dementia, residential aged care facilities, doing, being, belonging, becoming

Lund University
Faculty of Medicine
The Rehabilitation Programmes Board
Box 157, S-221 00 LUND

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
Introduktion	2
Bakgrund.....	2
Demens.....	2
Särskilt boende för äldre (SÄBO).....	3
Meningsfulla aktiviteter	3
Aktivitet och hälsa.....	5
Meningsfulla aktiviteter för personer med demens	5
Arbetsterapi på särskilt boende	7
Syfte.....	8
Metod.....	8
Urval.....	8
Datainsamling.....	9
Dataanalys	10
Forskningsetiska avvägningar	11
Resultat.....	11
Görande	14
Varande.....	16
Tillhörighet.....	18
Diskussion.....	21
Resultatdiskussion.....	21
Metoddiskussion.....	25
Slutsats och implikationer	27
Referenser	29
Bilaga 1 (2).....	37
Tabell över sökschema.....	37
Bilaga 2 (2).....	41
Översiktstabell över inkluderade artiklar.	41

Introduktion

Engagemang i meningsfulla aktiviteter är viktigt för att kunna uppleva hälsa och välbefinnande (Wilcock & Hocking, 2015). Personer med demens som bor på särskilt boende för äldre (SÄBO) har svårt att självständigt engagera sig i meningsfulla aktiviteter (Socialstyrelsen, 2017). Tidigare forskning har visat att det finns en brist på meningsfulla aktiviteter för personer med demens på SÄBO, detta trots att det erbjuds aktiviteter på boendena (Harmer & Orrell, 2008; Jones et al., 2020; Moyle et al., 2011). Bristen på meningsfulla aktiviteter kan bero på för lite tillgång till uppskattade aktiviteter, minskad motivation eller minskat intresse för aktiviteter (Harmer & Orrell, 2008). Arbetsterapeuter är experter på aktivitet, dess inverkan på hälsa samt hur det kan användas för att motverka ohälsa (Ekstam, 2019). På SÄBO har arbetsterapeuten en viktig roll i att möjliggöra meningsfulla aktiviteter (Du Toit et al., 2019a) samt att stötta de boende till delaktighet och inflytande i de vardagliga aktiviteterna (Ekstam, 2019).

Bakgrund

Demens

I Sverige har ungefär 130 000-150 000 personer någon demenssjukdom och varje år insjuknar ungefär 20 000-25 000 personer (Socialstyrelsen, 2017). Antalet personer med demens förväntas öka kraftigt. Demenssjukdomar kännetecknas av att den drabbade personen får nedsättningar i olika kognitiva funktioner såsom minne, språk, tankeförmåga och perception, vilket medför att personen inte längre klarar att utföra vardagsaktiviteter. Det finns flera olika typer av demenssjukdomar. De vanligaste är Alzheimers sjukdom, vaskulär demens, frontotemporal demens och Lewykroppsdemens (Norrving et al., 2015). Under sjukdomsförloppet blir det svårare och svårare för personen med demens att självständigt tillfredsställa sina behov (Socialstyrelsen, 2017). Av personer med demens uppvisar 90% någon gång beteendemässiga och psykiska symtom vid demenssjukdom (BPSD) (Socialstyrelsen, 2017). BPSD medför ett lidande för personen själv och är även svårt för anhöriga och personal att bemöta.

I diagnossystemet DSM-5 (Diagnostic and Statistical Manual of mental disorders) finns inte begreppet demenssjukdom utan det benämns istället som kognitiv sjukdom och lindrig kognitiv sjukdom. I diagnossystemet ICD-10-SE (Internationell statistisk klassifikation av

sjukdomar och relaterade hälsoproblem – systematisk förteckning) används däremot begreppet demenssjukdom. I denna litteraturöversikt har författarna valt att, i linje med Socialstyrelsen (2017), använda begreppet demenssjukdom eftersom ICD-10-SE är det diagnossystem som används mest inom hälso- och sjukvården i Sverige idag.

Särskilt boende för äldre (SÄBO)

SÄBO är en insats enligt Socialtjänstlagen (SoL, 2001). Enligt SoL ska kommunerna erbjuda särskilda boendeformer för äldre personer som behöver särskilt stöd, både gällande service och omvårdnad samt för att bryta oönskad isolering. I de flesta särskilda boenden hyr den äldre en lägenhet där det finns en hall, ett rum samt egen toalett (Sveriges Kommuner och Regioner, 2022). De boende har även tillgång till gemensamma utrymmen, till exempel matsal och utemiljö (Sveriges Kommuner och Landsting, 2018). Majoriteten av de som bor på SÄBO har ett stort behov av stöd upprepade gånger varje dygn, på grund av fysiska eller kognitiva nedsättningar (Socialstyrelsen, 2020a). När en person flyttar till SÄBO beror det antingen på en fysisk begränsning i att kunna utföra sina dagliga aktiviteter eller en nedsättning i förmågan att orientera sig i förhållande till omgivningen vilket medför att personen kan ha svårt att förstå hur de dagliga aktiviteterna ska utföras (Socialstyrelsen, 2011). Ungefär 70% av de som bor på SÄBO har någon form av kognitiv svikt eller demenssjukdom (Socialstyrelsen, 2020b). I Nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom (Socialstyrelsen, 2017) finns rekommendationer om att personer med måttlig till svår demens ska få plats på SÄBO som är anpassat för personer med demens. På ett SÄBO har personen tillsyn och omvårdnad dygnet runt. När människor flyttar till SÄBO tas ofta många av de vardagliga aktiviteterna som till exempel att sköta sitt hem, personlig omvårdnad och matlagning över av personal (Ekstam, 2019). På SÄBO anordnas vanligtvis olika aktiviteter för de boende, exempelvis gymnastik, promenader eller konserter. Det skiljer sig mellan boenden hur ofta aktiviteter anordnas och kan variera mellan en gång i veckan upp till varje dag (Seniorval, u.å).

Meningsfulla aktiviteter

Meningsfulla aktiviteter är aktiviteter som upplevs och känns betydelsefulla för människor. Att uppleva mening i aktivitet handlar om att aktiviteten är motiverande för en individ och aktiviteterna är ofta något en person vill, behöver eller måste göra i vardagen (Gillen, 2019). Vad som upplevs som meningsfullt förändras genom livet och är ofta förknippat med

individens livshistoria och aktivitetshistoria (Persson et al., 2001). Inom aktivitetsvetenskap beskrivs fyra olika dimensioner av aktivitet som kan ge upplevelse av mening; görande, varande, tillhörighet och blivande (Hammell, 2004; Wilcock & Hocking, 2015).

Görande (doing) inkluderar aktiviteter som har ett syfte, är målinriktade och bidrar till att hålla sig sysselsatt (Hammell, 2004). Aktiviteter i den här dimensionen handlar om att agera, få gjort saker, uppnå eller utföra något. Människors görande varierar över tid och förändras beroende på kontexten de befinner sig i samt utifrån individens förmågor och intressen (Wilcock & Hocking, 2015). Görandet bidrar till struktur i vardagen och en känsla av att vara kompetent (Hammell, 2004).

Varande (being) är en personlig dimension av görande och innefattar aktiviteter för reflektion och för att upptäcka sig själv. Varande handlar om att fundera kring tidigare, nuvarande och framtida njutning, svårigheter och prestationer (Wilcock & Hocking, 2015). Varande upplevs ofta i de aktiviteter där människor bara är i stunden och njuter av till exempel natur, musik eller konst (Hammell, 2004). Varande innefattar dessutom reflektion kring människors roller och identitet inom aktivitet (Wilcock & Hocking, 2015).

Tillhörighet (belonging) handlar om att utföra aktiviteter tillsammans med andra (Wilcock & Hocking, 2015). Dimensionen inkluderar aktiviteter som handlar om att vara del av ett sammanhang och en social gemenskap, att vara inkluderad. Tillhörighet innefattar att göra något för någon annan och känna att ens liv är värdefullt både för sig själv och andra (Hammell, 2004).

Blivande (becoming) innefattar aktiviteter som människor gör för att förverkliga sig själva och bli den personen de vill vara. Det handlar om aktiviteter där människor kan föreställa sig sitt framtida jag och upptäcka nya möjligheter och livsval (Hammell, 2004). Dimensionen blivande kan förklaras genom att görande kan få människor att förändras, transformeras eller utvecklas (Wilcock & Hocking, 2015).

Aktivitet och hälsa

Ett grundantagande inom arbetsterapi är att människors upplevelse av hälsa är beroende av aktivitet, att människor kan göra det de vill eller behöver i den kontext där de befinner sig. En förutsättning för hälsa är att aktiviteterna upplevs meningsfulla och tillfredsställande, har ett syfte samt ger en känsla av sammanhang. Att få möjlighet till meningsfulla aktiviteter är av vikt både för människors välbefinnande och hälsa (Wilcock & Hocking, 2015). När människor blir äldre kan försämring av psykisk och fysisk förmåga, personliga val samt sociala normer och förväntningar leda till flera förändringar i livsstil och aktivitetsmönster (Taylor et al., 2020). Många äldre slutar med de aktiviteter de tidigare ägnat sig åt på grund av exempelvis sjukdom, skada, hindrande miljö eller minskad motivation till aktivitet (Tollén et al., 2008). De roller en person haft genom livet kan förändras, exempelvis genom förlust av en livslång partner eller vid pensionering (Taylor et al., 2020). Förändringar av roller har en stor inverkan på vår hälsa (Wilcock & Hocking, 2015). Försämringen i människors förmåga att utföra aktiviteter kan lindras genom att hålla sig aktiv samt att göra anpassningar av sina vanor och omgivning (Taylor et al., 2020).

Meningsfulla aktiviteter för personer med demens

Enligt Socialstyrelsens Nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom (Socialstyrelsen, 2017) är det viktigt att personer med demens har möjlighet att engagera sig i meningsfulla aktiviteter som innefattar social delaktighet och fysisk aktivitet. Det är av vikt att stödinsatser till personer med demens är personcentrerade, det vill säga att de utgår från personens egna önskemål, förmågor och behov. När en person med demens har brist på meningsfulla aktiviteter kan det leda till ökad ohälsa, till exempel BPSD. I de nationella riktlinjerna finns rekommendationer för olika insatser som kan främja engagemang i meningsfulla aktiviteter såsom möjlighet till utevistelse, anpassade måltidssituationer, musik, sång, dans samt djur på SÄBO.

En studie av Križaj et al. (2019) visade att meningsfullhet i aktivitet för äldre var knutet till att vara delaktig i vardagliga aktiviteter och att göra saker tillsammans med andra. De aktiviteter som var meningsfulla beskrevs som en del av personens identitet och har utförts tidigare i livet, ibland ända sedan barndomen. I en studie av Shiells et al. (2020) upplevde personer med demens som bodde på SÄBO att meningsfulla aktiviteter bidrog till välbefinnande, även för personer med svårare demens. Många kände välbefinnande av att göra nytta för andra och meningsfulla relationer värderades högt. Det finns personer med demenssjukdom som bor på

SÄBO som upplever att deras tillvaro är tråkig och monoton, och som önskar engagera sig i fler meningsfulla aktiviteter (Harmer & Orrell, 2008; Shiells et al., 2020). De kan ha förlorat tidigare roller samt ha en rädsla för ensamhet. Av de som bor på SÄBO i Sverige upplever 50% att de känner ensamhet då och då, och 19% upplever att de ofta känner ensamhet (Socialstyrelsen, 2020c). Äldre personer som bor på SÄBO fräntas regelbundet tillgången till och möjligheten att engagera sig i egenvalda och meningsfulla aktiviteter, vilket kan benämnas som aktivitetsberövande (Wilcock & Hocking, 2015). Brist på aktiviteter kan ge betydande konsekvenser för hälsa och välbefinnande (Reitz & Graham, 2019; Wilcock & Hocking, 2015).

En orsak till aktivitetsberövande kan vara fördomar och stereotypa föreställningar (Nilsson & Townsend, 2010). Personer som är äldre och har demenssjukdom möter både *ålderism* och *dementism* i samhället, hos anhöriga, vårdpersonal och dem själva (Hydén & Rahman, 2021). Ålderism innefattar “fördomar eller stereotypa föreställningar som utgår från en människas ålder och som kan leda till diskriminering” (Andersson, 2008, s. 12). Dementism är motsvarande begrepp gällande personer med demenssjukdom (Hydén & Rahman, 2021). Det finns negativa föreställningar om att personer med demens inte kan delta i sociala sammanhang, ta beslut angående dem själva samt att de förlorat sin identitet. Shiells et al. (2020) betonar att personer med demens kan uttrycka och beskriva sina behov och önskemål. Hydén och Rahman (2021) lyfter även att det är få personer med demens som förlorat sin identitet. Identiteten kan däremot uttryckas på ett annat sätt än verbalt, exempelvis genom personens typiska rörelsemönster eller i utförandet av aktiviteter. Ålderism och dementism kan leda till att äldre personer med demens inte väljer eller uppmuntras att delta i aktiviteter som upplevs meningsfulla. Aktivitetsberövande kan leda till aktivitetsorättvisa (Reitz & Graham, 2019). Människor på SÄBO som utsätts för aktivitetsberövande och aktivitetsorättvisa kan få försämrad hälsa och förkortad livslängd (Wilcock & Hocking, 2015). Arbetsterapeuter har potential att skapa aktivitetsrättvisa, det vill säga arbeta för att människor ska ha möjlighet att vara delaktiga i aktiviteter oavsett ålder, förmåga, kön, social klass eller andra olikheter (Nilsson & Townsend, 2010).

Arbetsterapi på särskilt boende

Arbetsterapi handlar om att se hela människan och hjälpa människor att behålla eller förbättra sina möjligheter att utföra de aktiviteter som är viktiga och meningsfulla för individen (Fisher & Marterella, 2019). Arbetsterapeuter bör vara personcentrerade vid val av interventioner, vilket innebär respekt för individen, samarbete och att personen är delaktig i beslut angående sin egen vård (Gillen, 2019). För att arbeta personcentrerat samt kunna utveckla ändamålsenliga och meningsfulla interventioner behöver arbetsterapeuten försöka förstå personens värderingar, tro och drömmar (Black, 2019). En del i att arbeta personcentrerat och därmed skapa möjlighet till meningsfulla aktiviteter är öka inflytandet för de som bor på SÄBO. Personer som bor på SÄBO behöver känna sig involverade och delaktiga i utformningen av verksamheten och dess aktiviteter (Ekstam, 2019). Arbetsterapeuter kan arbeta aktivitetsbaserat, vilket innebär att arbetsterapeuten i sitt arbete använder sig av personens engagemang i aktivitet. När arbetsterapeuter använder sig av interventioner som involverar utförandet av aktiviteter benämns de som aktivitetsbaserade interventioner (Fisher, 2014). Aktivitetsbaserade interventioner kan minska beteendeproblematik hos personer med demens på SÄBO. Vid införandet av aktivitetsbaserade interventioner är det av vikt att interventionerna är anpassade efter individens intresse, värderade roller, personlighet och förmåga. Arbetsterapeuter är väl lämpade att arbeta personcentrerat genom bland annat aktivitetsbaserade interventioner (Wong & Leland, 2016).

Arbetsterapeuter kan hjälpa personer på SÄBO med hjälpmedel, som till exempel toalettförhöjning och rullstol, för att underlätta i vardagen. Andra insatser kan vara att bedöma eller träna olika förmågor för att bibehålla eller förbättra de boendes förmågor (Toto, 2006). Uppdraget för arbetsterapeuter sträcker sig dock mycket längre. Det handlar även om att ge möjlighet till gemenskap, delaktighet och meningsfullhet genom aktivitet (Turcotte et al., 2015). Enligt Ekstam (2019) går en stor del av arbetsterapeuters tid på SÄBO åt till förskrivning av hjälpmedel och stöttning i vardagliga aktiviteter medan det finns för lite tid till arbetet med rehabilitering och meningsfulla aktiviteter. Eftersom många äldre personer med demens som bor på SÄBO har nedsatt förmåga att självständigt engagera sig i meningsfulla aktiviteter (Nilsson & Townsend, 2010) är personen beroende av att människor i personens närmiljö arbetar för att tillgängliggöra och genomföra meningsfulla aktiviteter (Socialstyrelsen, 2017; Tollén et al., 2008). Arbetsterapeuter har potential att motverka aktivitetsorättvisa på särskilda boenden (Nilsson & Townsend, 2010) genom olika

interventioner för meningsfulla aktiviteter. Meningsfulla aktiviteter kan skapa möjlighet för personer med demens att fortsätta vara engagerade i aktivitet (Jones et al., 2020).

Eftersom meningsfulla aktiviteter har betydelse för hälsa och välbefinnande är det av vikt att personer med demens på SÄBO får tillgång till meningsfulla aktiviteter. En sammanställning av hur mening kan upplevas utifrån görande, varande, tillhörighet och blivande i aktivitetsbaserade interventioner kan öka kunskapen om hur arbetsterapeuter kan arbeta för att möjliggöra meningsfulla aktiviteter för personer med demens på SÄBO.

Syfte

Att identifiera hur görande, varande, tillhörighet och blivande, som dimensioner av mening i aktivitet, framträder i aktivitetsbaserade interventioner för personer med demenssjukdom på särskilt boende för äldre.

Metod

Examensarbetet genomfördes som en litteraturöversikt för att utifrån befintlig forskning skapa överblick över kunskapsläget inom det valda området (Friberg, 2017). En deduktiv ansats och riktad innehållsanalys användes (Hsieh & Shannon, 2005). Dimensionerna görande, varande, tillhörighet och blivande beskriver hur aktivitet kan leda till mening (Hammell, 2004; Wilcock & Hocking, 2015) och författarna har därför valt att utgå från dessa dimensioner för att beskriva aktivitetsbaserade interventioner för personer med demens på SÄBO.

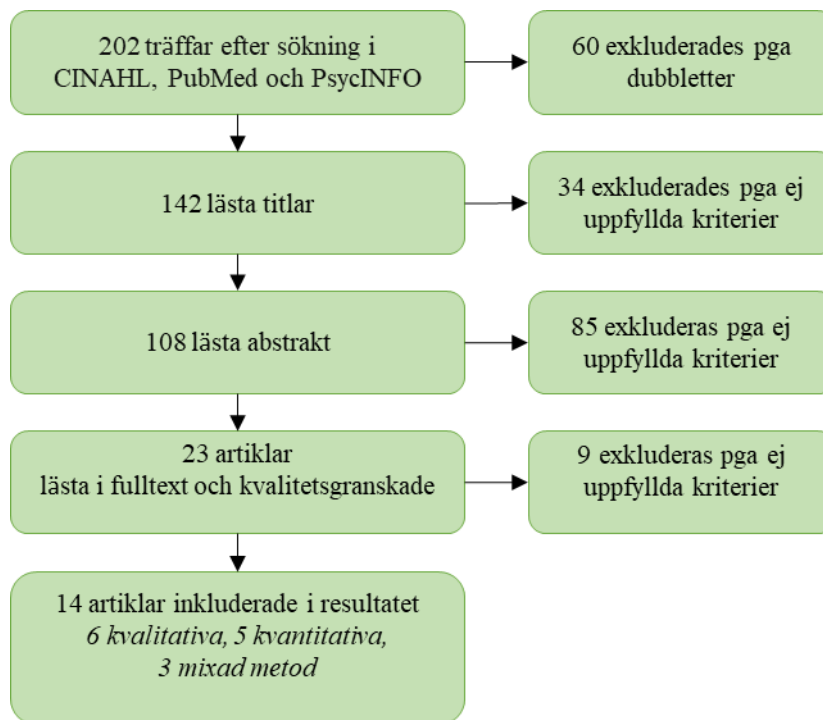
Urval

I litteraturöversikten har både kvantitativa och kvalitativa vetenskapliga artiklar inkluderats för att både få med artiklar med generaliserbara resultat som kan visa på orsakssamband och artiklar som ger djupare förståelse för människors upplevelser (Kristensson, 2014). Initialt utfördes enklare sökningar för att skapa en överblick över vilka studier som redan finns och för att hitta relevanta sökord för fortsatt litteratursökning. Sökord som användes var *nursing home, care home, residential care, residential facilities, homes for the aged, activity, occupation*, meaning*, dementia, intervention*. Därefter genomfördes en strukturerad sökning i databaserna i CINAHL, PubMed och PsycINFO. Relevanta ämnesord i de tre databaserna användes tillsammans med fritextord. Detta gjordes genom blocksökning där

sökorden kombinerades för att få så många relevanta träffar som möjligt, se bilaga 1. Inklusionskriterier var vetenskapliga originalartiklar skrivna på engelska som handlade om aktivitetsbaserade interventioner som beskrivs som meningsfulla. Artiklarna skulle fokusera på personer med demens på SÄBO och deras deltagande i interventionerna. Exklusionskriterier var översiktsartiklar, artiklar utan etiskt godkännande, artiklar som inte hittades i fulltext samt studier med färre än tio deltagare. Artiklar som handlade om miljöinterventioner, pedagogiska modeller eller strategier för att främja meningsfulla aktiviteter på SÄBO exkluderades. Begränsningar i litteratursökningarna gjordes till vetenskapliga artiklar skrivna på engelska mellan år 2012 och 2022.

Datainsamling

Sökningarna gav träffar i alla tre databaser, se figur 1. Författarna läste gemensamt igenom samtliga 202 titlar, 60 artiklar var dubletter och exkluderades därmed. Utifrån titlarna valdes 108 abstrakt ut för vidare läsning. En av författarna läste abstrakt från CINAHL och PsycINFO och den andra författaren läste från PubMed. Därefter gjordes ett gemensamt arbete med att inkludera de artiklar som utifrån abstrakten uppfyllde litteraturöversiktens syfte och dess inklusionskriterier. Efter det lästes 23 artiklar i fulltext och granskades enligt Fribergs (2007) granskningsfrågor för kvalitativa och kvantitativa studier. Författarna läste hälften av artiklarna var och diskuterade därefter innehållet och kvalitetsgranskningen gemensamt. Vid kvalitetsgranskningen gav författarna ett (1) poäng när granskningsfrågorna kunde besvaras med ett ja. Poängen summerades och en procentsats räknades ut för varje artikel. De artiklar som utifrån Fribergs granskningsfrågor uppfyllde minst 60% av kraven inkluderades i arbetet. Artiklarna som uppfyllde 60–70% av kraven bedömdes ha låg kvalitet, 71–85% medel kvalitet och de med mer än 85% hög kvalitet (Mårtensson & Fridlund, 2017). Nio artiklar exkluderades efter fulltextläsning eftersom de inte uppfyllde litteraturöversiktens kriterier. I litteratursökning sattes en begränsning för artiklar publicerade mellan år 2012 och 2022, dock hittades inga artiklar från 2012 som uppfyllde de övriga kriterierna för litteraturöversikten. De 14 artiklar som valdes ut för att ingå i litteraturöversikten finns sammanställda i en översiktstabell (Friberg, 2007) innehållande information om författare, titel, land, syfte, design, deltagare, intervention, resultat och kvalitet, se bilaga 2.

Figur 1. Flödesschema över urvalsprocessen.

Dataanalys

Författarna har använt sig av en riktad innehållsanalys enligt Hsieh och Shannon (2005), vilket även kan benämnas som deduktiv innehållsanalys. Målet med en riktad innehållsanalys är att utvidga eller validera en teori eller ett ramverk (Hsieh & Shannon, 2005).

Dimensionerna av mening i aktivitet; görande, varande, tillhörighet och blivande (Hammell, 2004; Wilcock & Hocking, 2015), utgjorde strukturen för analysen. Författarna läste igenom samtliga artiklar för att identifiera dimensionerna av mening i interventionerna och skapa en övergripande bild av innehållet. Därefter diskuterade författarna de initiala intrycken av artiklarna. Efter upprepade genomläsningar av artiklarna, där fokus lades på både vilka interventioner som studerats och studiernas resultat, identifierades meningsbärande enheter som kunde relateras till syftet i litteraturöversikten. De meningsbärande enheterna sammanställdes in i en tabell och översattes till svenska. Därefter, med inspiration från kvalitativ innehållsanalys enligt Kristensson (2014), kondenserades de meningsbärande enheterna för att sammanfatta dem och hitta kärnan i innehållet. De kondenserade enheterna kategoriserades därefter utifrån dimensionerna görande, varande, tillhörighet och blivande enligt riktad innehållsanalys. Författarna diskuterade innehållet och tolkningen av detta fortlöpande för att säkerställa att kategorierna och innehållet tolkats på samma sätt av de båda

författarna. Analysen dokumenterades fortlöpande i en tabell för att skapa en god struktur och överblickbarhet i analysen (Friberg, 2017).

Forskningsetiska avvägningar

Personer med demens är en utsatt och sårbar grupp, och för att värna deras integritet samt välbefinnande är det särskilt viktigt att beakta etiska aspekter i studier där personer med demens deltar (Kjellström, 2017). Författarna har kontrollerat att samtliga artiklar som ingår i litteraturöversikten har fått etiskt godkännande innan publicering (Kristensson, 2014). En av artiklarna (Billington et al., 2013) krävde inte formellt etiskt godkännande enligt den lokala etikkommittén eftersom studien ansågs vara en utvärdering av en befintlig, tidigare godkänd intervention.

Resultat

Av de 14 artiklar som inkluderades i denna litteraturöversikt var sex kvalitativa, fem kvantitativa och tre med mixad metod. Studierna var genomförda i Australien (5), USA (5), Sverige (1), Norge (1), Storbritannien (1) och Nederländerna (1). Antalet deltagare i de kvalitativa studierna varierade mellan 13 och 25 personer. I de kvantitativa studierna var antalet deltagare mellan 24 och 94 personer. I de mixade studierna deltog mellan elva och 40 personer. Artiklarna publicerades mellan 2013 och 2022 i vetenskapliga tidskrifter.

Majoriteten av de kvalitativa studierna handlade om hur personer med demens upplevt interventionerna (Fielder & Marsh, 2020; George & Houser, 2014; Lee et al., 2022; Lindelöf et al., 2017; McNiel & Westphal, 2018). En kvalitativ studie fokuserade på att utforska lek hos personer med demens (Swinnen & de Medeiros, 2018). De kvantitativa studierna undersökte interventionernas inverkan på engagemang (Baker et al., 2017; Low et al., 2015; Olsen et al., 2019; Skrajner et al., 2014), affekt (Baker et al., 2017), agitation, känsla av gemenskap och livskvalitet (Olsen et al., 2019). En artikel undersökte om interventionen var meningsfull (Mansbach et al., 2017). De mixade studierna berörde interventionernas effekt på psykisk hälsa samt upplevelse av interventionerna (Billington et al., 2013; Davison et al., 2016; Fogelson et al., 2021). Artiklarna finns sammanställda i bilaga 2.

Samtliga artiklar handlar om interventioner där personer med demens som bor på SÄBO deltagit. I resultatet nedan kommer dessa personer att benämnas som *de boende* eller *personer*

med demens. Eftersom studierna utförts i olika länder benämns boendeformen på olika sätt i de inkluderade artiklarna. De olika boendena som förekom var residential age care (facility), nursing home, long-term care facility, care home, residential care samt skilled nursing care unit. I resultatet som presenteras nedan har författarna valt att kalla samtliga boenden för *särskilt boende för äldre (SÄBO)*.

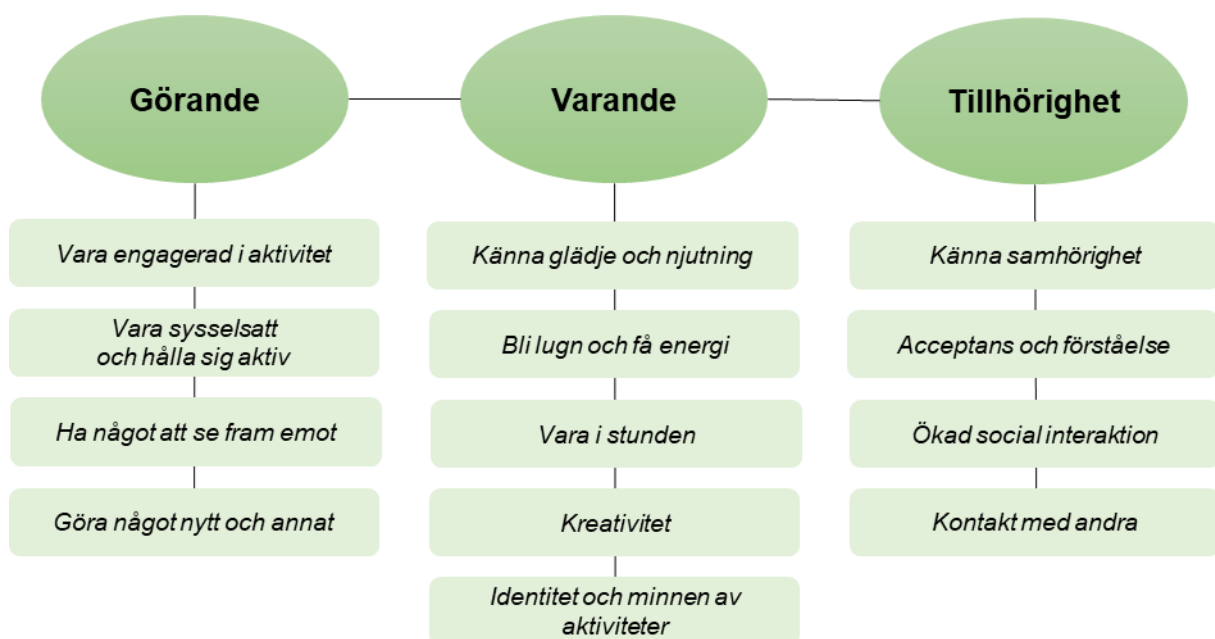
I studierna som ingår i litteraturöversikten finns en bredd av olika typer av interventioner som enligt artiklarna kan upplevas meningsfulla, se tabell 1. Fyra interventioner handlar om läsning och berättande; en läsgrupp baserad på interventionen Get into reading (Billington et al., 2013), berättelse-interventionen TimeSlips (George & Houser, 2014; Swinnen & de Medeiros, 2018), poesi-interventionen Alzheimer's Poetry Project (Swinnen & de Medeiros, 2018) samt en bok med texter, bilder med bekanta motiv och frågor för vidare konversation som kallades MemPics™ (Mansbach et al., 2017). Tre interventioner handlade om musik; musikterapi i grupp, rekreationskörsång (Lee et al., 2022) och en Zgola-baserad aktivitet kallad Meet and Remember innehållande musik- och diskussionskort (Skrajner et al., 2014). Två generationsöverskridande interventioner ingår; Grandfriends där personer med demens och förskolebarn deltog (Low et al., 2015), samt Avondale Intergenerational Design Challenge (AVID) där deltagarna var personer med demens och teknikelever i åldern 13–15 år (Baker et al., 2017). Två interventioner innehöll kontakt med djur, där den ena var en djurassisterad aktivitet med hund (Olsen et al., 2019) och den andra var att de boende under en period fick ha ett robotsällskapsdjur i form av en katt eller hund (Fogelson et al., 2021). En artikel handlade om Namaste Care™, en intervention som äger rum i ett lugnt rum med dämpad belysning, lugn musik samt dofter och innefattar personligt välkomnande, massage, personlig omvårdnad, dryck, tid för reminiscens och multisensorisk stimulering i aktivitet (McNiel & Westphal, 2018). I en intervention fick de boende under en period ha en Memory Box på sitt rum, vilket var en dator med touchskärm innehållande personligt utvald musik, foton, filmer och meddelanden (Davison et al., 2016). I en artikel ingick en Montessori-baserad intervention där de använde sig av två olika aktiviteter, där den ena var en kombination av bingo och trivia, och den andra en läs- och diskussionsaktivitet (Skrajner et al., 2014). En intervention var ett program med högintensiv och funktionell fysisk träning (Lindelöf et al., 2017) och en artikel handlade om en intervention med trädgårdsarbete i gemensamma trädgårdar (Fielder & Marsh, 2020).

Tabell 1. Översikt av de aktivitetsbaserade interventionerna samt vilka dimensioner av mening som identifierades i varje intervention.

Typ av intervention	Aktivitetsbaserade interventioner som ingår i de valda artiklarna	Görande*	Varande*	Tillhörighet*
Läsning och berättande	Get into reading (Billington et al., 2013)	●	●	●
	TimeSlips (George & Houser, 2014)	●	●	●
	TimeSlips (Swinnen & de Medeiros, 2018)	●	●	●
	Alzheimer's Poetry Project (Swinnen & de Medeiros, 2018)	●	●	●
	MemPics™ (Mansbach et al., 2017)	●		●
Musik	Musikterapi i grupp (Lee et al., 2022)	●	●	●
	Rekreations-körsång (Lee et al., 2022)	●	●	●
	Zgola-baserad aktivitet Meet and Remember (Skrajner et al., 2014)	●	●	
Generations-överskridande	Grandfriends (Low et al., 2015)	●	●	
	Avondale Intergenerational Design Challenge (AVID) (Baker et al., 2017)	●	●	●
Djur	Djurassisterad aktivitet med hund (Olsen et al., 2019)	●	●	●
	Robotsällskapsdjur Joy for All™ Companion Pet (Fogelson et al., 2021)	●	●	●
Övriga	Namaste Care™ (McNiel & Westphal, 2018)	●	●	●
	Memory Box (Davison et al., 2016)	●	●	●
	Montessori-baserad aktivitet (Skrajner et al., 2014)	●	●	
	Program med högentensiv och funktionell träning (Lindelöf et al., 2017)	●	●	●
	Trädgårdsarbete i gemensamma trädgårdar (Fielder & Marsh, 2020)	●	●	●

* En punkt (●) innebär att dimensionen identifierades i interventionen.

De kategorier som beskrivs i resultatet är baserade på dimensionerna görande, varande och tillhörighet. Dimensionen blivande uteblir eftersom författarna inte identifierat några meningsbärande enheter som bedömts innehålla denna dimension. Under görande finns fyra underkategorier; *vara engagerad, vara sysselsatt och hålla sig aktiv, ha något att se fram emot* samt *göra något nytt och annat*. Under varande finns fem underkategorier; *känna glädje och njutning och njutning, bli lugn och få energi, vara i stunden, kreativitet* samt *identitet och minnen av aktiviteter*. Under tillhörighet finns fyra underkategorier; *känna samhörighet, acceptans och förståelse, ökad social interaktion* samt *kontakt med andra*. Resultatets kategorier och underkategorier finns sammanställda i figur 2.

Figur 2. Sammanställning av resultatets kategorier och underkategorier.

Görande

Genom att delta i aktivitetsbaserade interventioner kunde personer med demens få möjlighet till en upplevelse av mening genom görande (Baker et al., 2017; Billington et al., 2013; Davison et al., 2016; Fielder & Marsh, 2021; Fogelson et al., 2021; George & Houser, 2014; Lee et al., 2022; Lindelöf et al., 2017; Low et al., 2015; Mansbach et al., 2017; McNeil & Westphal, 2018; Olsen, 2019; Skrajner et al., 2014; Swinnen & de Medeiros, 2018).

Aktivitetsbaserade interventioner kunde ge de boende möjlighet att *vara engagerade i aktivitet*. Sex studier visade att interventionerna skapade engagemang hos de boende (Billington et al., 2013; Lee et al., 2022; Low et al., 2015; McNeil & Westphal, 2018; Olsen,

2019; Skrajner et al., 2014) och i tre av dessa var engagemanget högre i interventionerna än i andra vanligt förekommande aktiviteter på boendet (Lee et al., 2022; Low et al., 2015; Skrajner et al., 2014). Efter träffarna i musikinterventionerna kunde det positiva engagemanget hålla i sig flera timmar exempelvis genom att de boende sjöng på sångerna (Lee et al., 2022). I Get into reading blev de boende särskilt engagerade när de läste något som fångade deras intresse (Billington et al., 2013). Vårdpersonal berättade att personer med demens som vanligtvis inte ville komma ut ur sitt rum för att vara med de andra faktiskt anslöt sig till interventionerna och ville delta (George & Houser, 2014; McNeil & Westphal, 2018). I djurassisterad aktivitet med hund var engagemanget lägre hos personer med svår demens jämfört med de med lindrig till medelsvår demens (Olsen et al., 2019). Engagemang kunde vara både verbalt genom att de boende hade möjlighet att uttrycka sig och icke-verbalt genom att de boende lyssnade aktivt (Billington et al., 2013). Fysisk och spontan respons observerades genom att de boende rörde sig till musik, även de personer med svårare demens som kunde ha svårigheter att engagera sig i andra aktiviteter (Lee et al., 2022). I träningsinterventionen fanns det boende som önskade mer träning och som vid träningspassets slut inte ville gå tillbaka till sina rum (Lindelöf et al., 2017). Efter att perioden med musikterapi avslutats upplevdes det bli ett tomrum och de boende önskade att interventionen skulle fortsätta (Lee et al., 2022).

Genom att delta i de aktivitetsbaserade interventionerna kunde personer med demens *vara sysselsatta och hålla sig aktiva*. Namaste Care™ gav de boende möjlighet att hålla sig sysselsatta (McNeil & Westphal, 2018). Lindelöf et al. (2017) beskriver att de som deltog i träningsintervention upplevde att träningen var nödvändig. Det värsta scenariot ansågs vara att bli inaktiv och genom träningen kunde de hålla sig fysiskt aktiva. Träningen kunde ge en nystart och gjorde det möjligt för de boende att göra mer i vardagen. De boende upplevde en fysisk förbättring, kände att kroppen mådde bra av träningen och återupptäckte rörelser de fortfarande kunde göra.

Interventioner gav de boende *något att se fram emot* (Lee et al., 2022; Lindelöf et al., 2017; McNeil & Westphal, 2018). I trädgårdsinterventionen uppskattade en boende att ta hand om växterna och uttryckte att hen såg fram emot att se trädgården blomstra (Fielder & Marsh, 2020). Inför musikterapiträffarna noterade personal och anhöriga att de boende kände en förväntan (Lee et al., 2022) och i Namaste Care™ uppfattade personal att interventionen gav de boende ett syfte (McNeil & Westphal, 2018). Interventioner gav de boende möjlighet att

göra något nytt och annat, där interventionerna var en kontrast till en monoton vardag (Lee et al., 2022), en paus från vardagens rutiner (Lindelöf et al., 2017) och enligt personal mer meningsfullt för de boende än andra aktiviteter (George & Houser, 2014).

Varande

I åtta av studierna framkom det att interventionerna gav de boende *glädje* under deras deltagande (Billington et al., 2013; Davison et al., 2016; George & Houser, 2014; Lee et al., 2022; Lindelöf et al., 2017; McNiel & Westphal, 2018; Olsen et al., 2019; Swinnen & de Medeiros, 2018). Detta visade sig genom leenden (George & Houser, 2014; McNiel & Westphal, 2018; Olsen et al., 2019; Swinnen & de Medeiros, 2018) och skratt (George & Houser, 2014; Swinnen & de Medeiros, 2018). De boende kunde känna glädje över sina prestationer. I läsgruppen uppgav en person att hen blev bättre på att läsa och var glad över det (Billington et al., 2013), och i träningsinterventionen kände de boende glädje och stolthet över sina prestationer under träningen. De boende tyckte träningen var rolig när de kände att det gick bra (Lindelöf et al., 2017). Davison et al. (2016) beskriver att de boende sken upp av innehållet i Memory Box, de uppskattade musiken och de familjefoton som blivit inlagda åt dem. I studien om musikinterventioner beskrev anhöriga och personal att personerna med demens upplevdes gladare även ett par timmar efter interventionen (Lee et al., 2022). Swinnen och de Medeiros (2018) beskriver att humor och skratt uppstod genom bildernas och dikternas innehåll samt språklek, såsom oväntade rim, missförstånd och felsägningar. I det generationsöverskridande programmet AVID kände de boende mer positiva känslor och mindre negativa känslorna före och efter interventionen jämfört med före och efter vanligt förekommande aktiviteter på boendet (Baker et al., 2017). En deltagare i Get into reading uttryckte att interventionen fått henne att känna frid, förtjusning samt lycka, och en annan person blev berörd av de dikter som lästes upp och fick tårar i ögonen (Billington et al., 2013).

Att vara delaktig i interventionerna kunde ge *njutning* för personer med demens (Billington et al., 2013; Fielder & Marsh, 2020; Lee et al., 2022; Lindelöf et al., 2017; Low et al., 2015; Skrajner et al., 2014). Den njutning de boende fick av att läsa dikter kunde hjälpa de boende att lätta sinnet och en person uppgav att interventionen kändes upplyftande (Billington et al., 2013). Trädgårdsarbete beskrivs som njutbart och hälsosamt genom att få möjlighet att vara utomhus och vara i kontakt med naturen (Fielder & Marsh, 2020). I Get into reading fanns

personer som visade uppskattning särskilt för de dikter som handlade om naturen och andlighet (Billington et al., 2013). Lee et al. (2022) beskriver att musikinterventionerna kunde ge njutning och meningsfullt deltagande oavsett musikaliska färdigheter, eftersom det inte fanns något krav på musikaliska förmågor för att delta. I Grandfriends var njutningen signifikant högre än i vanligt förekommande aktiviteter på det särskilda boendet (Low et al., 2015). Njutningen ökade signifikant i den Zgola-baserade aktiviteten i jämförelse med vanligt förekommande aktiviteter. Även de Montessori-baserade aktiviteterna var mer njutbara, men skillnaden var inte signifikant (Skrajner et al., 2014).

De olika interventionerna gav personer med demens möjlighet att *bli lugna och få energi*. Personer med demens som deltog i Namaste Care™ upplevdes mer lugna, tillfreds och trygga under interventionen än i vanliga fall. Personalen uppgav att detta kunde bero på att interventionen gav personer med demens möjlighet att vara i en miljö med minskat stimuli och att möjligheten att individanpassa interventionen gjorde dem mer bekväma än annars (McNiel & Westphal, 2018). Under musikinterventionerna blev de boende lugnare och mer avslappnade, vilket kunde hålla i sig några timmar efter interventionen enligt personal. Samma intervention tycktes även ge de boende energi och personal och anhöriga noterade en ökad vakenhet hos de boende i samband med interventionen (Lee et al., 2022). Även deltagandet i träningsinterventionen gav energi och de boende blev mer alerta och positiva (Lindelöf et al., 2017). Swinnen och de Medeiros (2018) uttrycker att lek inom demensvård handlar om att *vara i stunden* i möte med andra. Fogelson et al. (2021) skriver om hur de boende tycktes bli uppslukade av umgänget med robotdjuren, och att personalen upplevde att de kom i andra hand efter robotdjuren.

I interventionerna kunde de boende uttrycka *kreativitet*. Swinnen och de Medeiros (2018) tar upp att TimeSlips och Alzheimer's Poetry Project upplevdes kreativt genom fantasi, ordlek, associationer och rim. Fantasin under interventionerna visade sig bland annat genom att de boende blev friare i sina uttryck och ledde till humor bland de boende. Swinnen och de Medeiros beskriver kreativiteten och fantasin som en del i att de boende lärde sig leka igen. Även George och Houser (2014) lyfter att TimeSlips skapade en positiv förväntan om att få vara kreativ samt att personalen upplevde att interventionen skapade kreativ energi. I musikinterventionerna fick personer med demens möjlighet att uttrycka kreativitet och musikalitet (Lee et al., 2022) och genom deltagande i de gemensamma trädgårdarna kunde de boende få utlopp för sin kreativitet (Fielder & Marsh, 2020).

De aktivitetsbaserade interventionerna kunde vara en del av personer med demens *identitet och väckte minnen av aktiviteter* de gjort tidigare. Att arbeta i trädgården och vara trädgårdsarbetare kunde ses som en del av de boendes identitet. Flera av de boende beskrev hur trädgårdsarbete varit viktigt genom hela livet (Fielder & Marsh, 2020). Under interventionerna kunde nya aktiviteter bli en del av personernas identitet, i TimeSlips utbrast en person att hen var en berättare (George & Houser, 2014). Fem av interventionerna väckte minnen hos personer med demens kring aktiviteter som de utfört tidigare i livet (Billington et al., 2013; Fogelson et al., 2021; Lee et al., 2022; Lindelöf et al., 2017). Musikinterventionerna gjorde att de boende kunde minnas och återkoppla till deras tidigare relation till musik och deras yngre jag (Lee et al. 2022). Robotsällskapsdjuren väckte minnen om en hund en person hade haft som barn (Fogelson et al., 2021). I studien om träningsinterventionen beskrivs hur de boende gjorde associationer till tidigare fysiska aktiviteter och att interventionen väckte minnen av kroppsrörelser. De boende upplevde att tidigare erfarenhet av träning underlättade och motiverade under interventionen. Att ha tränat tidigare och ha tyckt om fysisk aktivitet genom livet tycktes öka uppskattningen för interventionen (Lindelöf et al., 2017). En deltagare i trädgårdsinterventionen uttryckte att hen alltid uppskattat att vara ensam och därför föredrog att vara i trädgården i anslutning till det särskilda boendet istället för i den gemensamma trädgården eftersom möjligheten till självvald ensamhet var större där. En annan person i samma intervention uppgav att hen inte tyckte om att arbeta i trädgården alls, och uppskattade därmed inte heller interventionen (Fielder & Marsh, 2020).

Tillhörighet

Att delta i interventionerna kunde ge möjlighet för de boende att *känna samhörighet* mellan personer med demens (Lee et al., 2022; Swinnen & de Medeiros, 2018). Bandet som skapades mellan deltagarna i Namaste Care™ upplevdes bli stärkt av deras känsla av att inte vara ensam samt att det fanns kontinuitet i interventionen (McNiel & Westphal, 2018).

Samhörigheten kunde uttryckas både verbalt och icke-verbalt mellan de boende (McNiel & Westphal, 2018; Swinnen & de Medeiros, 2018). Swinnen och de Medeiros (2018) skriver att personer med demens gav komplimanger till varandra, vilket kunde stärka självförtroendet hos den som mottog komplimangen. Studien av Fogelson et al. (2021) visade att personer med demens upplevda ensamhet minskade signifikant under tiden för interventionen. Att vara i grupp hade flera fördelar såsom att känna glädje över att vara tillsammans (Lee et al., 2022;

Lindelöf et al., 2017) och att det kändes tryggt att vara i grupp (Lindelöf et al., 2017; Swinnen & de Medeiros, 2018). Tryggheten kunde få personer med demens att öppna upp sig och dela med sig av personliga upplevelser och bekymmer (Swinnen & de Medeiros, 2018). Att träna i grupp upplevdes mer effektivt och mer stimulerande än att träna ensam (Lindelöf et al., 2017). Deltagare i träningsinterventionen uppgav att de kände sig avslappnade och trivdes i gruppen, särskilt om gruppen inte var större än 3–8 personer (Lindelöf et al., 2017).

Genom att vara i grupp ökade deltagarnas *acceptans och förståelse* för varandra (Swinnen & de Medeiros, 2018). Lee et al. (2022) skriver att de boende kände att deras musikaliska bidrag var accepterat i gruppen oavsett musikaliska färdigheter, och Swinnen och de Medeiros (2018) beskriver att de boende visade att de ville att alla skulle vara med och bidra till gruppen oavsett förmåga. En person kunde endast säga siffror och trots detta kunde hen vara med och skapa en gemensam berättelse. Swinnen och de Medeiros skriver att personer med demens som hade svårigheter att uttrycka sig verbalt kunde bidra genom handgester och ansiktsuttryck. Genom att i TimeSlips skapa en gemensam berättelse blev personer, som i andra sammanhang upplevdes självcentrerade, engagerade i den gemensamma uppgiften och kände att de bidrog till en meningsfull aktivitet (George & Houser, 2014).

Interventionerna kunde bidra till en *ökad social interaktion* mellan personer med demens (Billington et al., 2013; George & Houser, 2014; Lee et al., 2022; Lindelöf et al., 2017; McNiel & Westphal, 2018). Musikinterventionerna gav de boende något att prata om även efter interventionen (Lee et al., 2022). George och Houser (2014) beskriver att TimeSlips bidrog till mer engagerade konversationer i andra sammanhang utöver interventionen. En deltagare i Get into reading hade ett genombrott gällande social interaktion under ett av interventionstillfällena då hen svarade på frågor, något som var ovanligt för personen (Billington et al., 2013). Swinnen och de Medeiros (2018) skriver att de boende interagerade genom språk, gester och ljudeffekter i en gemensam lek. Vidare beskriver Swinnen och de Medeiros att de boende blev mer bekväma med varandra under tiden för interventionen och uttryckte gemensam glädje genom skratt och leenden. I det generationsöverskridande programmet AVID sågs ett signifikant ökat engagemang gällande social interaktion i jämförelse med vanligt förekommande aktiviteter på det särskilda boendet. I studien framkom att större kognitiv nedsättning var associerat med ökat socialt engagemang, medan större kognitiv nedsättning i vanligt förekommande aktiviteter var förknippat med minskat socialt engagemang (Baker et al., 2017). Två av interventionerna ökade interaktionen med olika

saker såsom robotsällskapsdjur (Fogelson et al., 2021), dockor och mjukisdjur (McNiel & Westphal, 2018). Interventionen med robotsällskapsdjur bidrog till meningsfulla konversationer mellan personer med demens och anhöriga. Robotdjuren bidrog med sällskap och de boende visade omsorg om djuren (Fogelson et al., 2021). Olsen et al. (2019) beskriver att de beteenden som förekom mest och hade längst varaktighet under den djurassisterade interventionen var interaktion med hunden och med andra människor. Personer med svår demens spenderade mindre tid i aktiviteter som involverade hunden än de med lindrig och medelsvår demens, vilket kunde förklaras med att de delvis sov under interventionen. Interventionen MemPics™ syftar till att få personer med demens att minnas och samtala kring kända bilder och utifrån uppmanade frågor. I studien om MemPics™ skattades interventionen som mer meningsfull än vanligt förekommande aktiviteter på boendet (Mansbach et al., 2015).

Genom interventionerna kunde de boende få *kontakt med andra*. Namaste Care™ gav personer med demens möjlighet att njuta av en aktivitet tillsammans med sin familj (McNiel & Westphal, 2018). Memory Box skapade möjlighet för de boende att dela med sig av foton och samtala kring dessa med besökare (Davison et al., 2016). I trädgårdsinterventionen fick de boende kontakt genom att dela kunskap med varandra (Fielder & Marsh, 2020). I två av interventionerna uppgav de boende att de fick möjlighet att ha och dela gemensamma intressen, vilket upplevdes positivt (Fielder & Marsh, 2020; Lee et al., 2022). Fielder och Marsh (2020) beskriver att personer med demens uppskattade trädgårdsarbete eftersom flera viktiga personer i deras liv också varit trädgårdsarbetare. I studien av Lindelöf et al. (2017) beskrivs hur kontakt med andra i samma situation gav inspiration och ett förbättrat humör. En deltagare i Get into reading uttryckte att hen fått inspiration att läsa mer, vilket kunde hjälpa hen att koppla av (Billington et al., 2013). I studien med robotsällskapsdjur fick en boende en ny relation med en person som hade en hund, detta genom deras delade intresse för hundar (Fogelson et al., 2021). De boende skapade relationer till ledarna för musikinterventionerna (Lee et al., 2022), TimeSlips och Alzheimer's Poetry Project (Swinnen & de Medeiros, 2018). Lee et al. (2022) beskriver att relationen till musikterapeuten motiverade deltagande och ökade engagemanget. Swinnen och de Medeiros (2018) berättar om hur det uppstod humor mellan personer med demens och ledaren för interventionen, ofta i anslutning till hälsningar. Att vara i den gemensamma trädgården gav de boende möjlighet att få kontakt med omvärlden och att komma ut från boendet, vilket upplevdes mer givande än de aktiviteter som genomfördes på boendet (Fielder & Marsh, 2020).

Diskussion

Resultatdiskussion

I denna litteraturöversikt har författarna sammanställt artiklar om aktivitetsbaserade interventioner för personer med demens på särskilt boende för äldre med syfte att identifiera hur görande, varande, tillhörighet och blivande, som dimensioner av mening i aktivitet, framträder. Resultatet visar att personer med demens kan uppleva mening genom deltagande i aktivitetsbaserade interventioner. Flera upplevelser av mening har identifierats utifrån tre av dimensionerna. I dimensionen görande inkluderades att *vara engagerad i aktivitet, vara sysselsatt och hålla sig aktiv, ha något att se fram emot* samt *göra något nytt och annat* än de ordinarie aktiviteterna på boendet. I varande handlar det om att *känna glädje och njutning, bli lugn och få energi, vara i stunden, kreativitet* samt *identitet och minnen av aktiviteter*. Gällande tillhörighet ingår att *känna samhörighet, acceptans och förståelse, ökad social interaktion* samt *kontakt med andra*. Inom dimensionen blivande identifierades inga upplevelser av mening i de inkluderade artiklarna.

De aktivitetsbaserade interventionerna som ingår i litteraturöversikten gav personer med demens en möjlighet att vara sysselsatta och engagerade i meningsfulla aktiviteter. Genom att ta del av interventionerna kunde personer med demens få en aktivitet att se fram emot. Hammell (2004) beskriver att en del av görande är att ha något att vakna upp till och att ha möjlighet att engagera sig i aktiviteter som har ett syfte för individen. Att hålla sig aktiv och fortsätta vara delaktig genom hela livet är fördelaktigt både för hälsan och välbefinnandet (Wilcock & Hocking, 2015). Att fortsätta vara aktiv kan bidra till att människor behåller förmågan att utföra aktiviteter (Taylor et al., 2020), därför är det viktigt att ge personer med demens förutsättningar att fortsätta vara aktiva. Tidigare studier har visat att det upplevs meningsfullt att vara delaktig i vardagliga aktiviteter (Križaj et al., 2019). Denna litteraturöversikt visar att även gruppaktiviteter med musik, berättande och läsning, generationsöverskridande träffar och andra aktivitetsbaserade interventioner kan ge en upplevelse av mening för personer med demens. I en studie av Shiells et al. (2020) beskrivs att en vanligt förekommande känsla hos personer med demens på SÄBO var tristess, att vardagen upplevdes enformig och att de boende saknade stimulans. Att erbjudas meningsfulla interventioner tycks, enligt denna litteraturöversikt, ge en möjlighet att bryta tristessen och göra något annat. Litteraturöversiktens resultat visar att det var uppskattat att bli erbjuden nya

aktiviteter som skiljde sig från de ordinarie aktiviteterna på SÄBO. I en studie av Strick et al. (2021) lyfts det att möjligheten till andra eller nya aktiviteter kan bidra till mening i livet för personer med demens.

Dimensionen varande handlar om hur individer känner och tänker om det de gör (Wilcock & Hocking, 2015). Litteraturöversiktens resultat visar att möjligheten att känna olika känslor, såsom glädje och njutning, är något som kan ge en upplevelse av mening för personer med demens. Strick et al. (2021) konstaterar att en del av att vara människa är att känna alla olika typer av känslor och att även personer med demens måste erbjudas möjlighet till ett brett spektrum av känslor. Genom att vara delaktig i de aktivitetsbaserade interventioner som ingår i litteraturöversikten kan personer med demens få möjlighet att vara i nuet. Att leva i nuet genom att vara uppslukad i något och uppleva känslor av flow är något som ger upplevelse av mening för personer med demens (Strick et al., 2021). I aktivitetsbaserade interventioner såsom robotsällskapsdjuren noterade personal just detta, att de boende var uppslukade av robotdjuren (Fogelson et al., 2021).

Att vara i naturen var något som upplevdes som meningsfullt utifrån denna litteraturöversikts resultat. Aktiviteter som innebär njutning av att vara i naturen kan ge en upplevelse av mening genom varande (Hammell, 2008). Att vara i kontakt med naturen är något Han et al. (2016) skriver kan ge en upplevelse av mening i aktivitet för personer med demens. Naturbaserade aktiviteter har en läkande kraft för personer med demens och kan öka välbefinnandet (Gagliardi & Piccinini, 2019). Enligt de nationella riktlinjerna för vård och omsorg vid demenssjukdom (Socialstyrelsen, 2017) kan utevistelse skapa mening i vardagen och vara positivt för hälsa för personer med demens. I riktlinjerna finns rekommendationer kring att personer med demens ska ha möjlighet till utevistelse.

Christiansen (1999) skriver att människor kan skapa, utveckla och uttrycka sin identitet genom aktivitet. I en studie av Harmer och Orrell (2008) beskrivs att genom deltagande i olika typer av aktiviteter kan känslan av identitet stärkas. Harmer och Orrell lyfter att det kan handla om både individuell och social identitet samt om aktivitetsidentitet. Resultatet i den här litteraturöversikten visar att aktiviteter kan upplevas meningsfulla på grund av att de är en del av personens identitet. Mening kan även upplevas utifrån att aktiviteten antingen påminner om eller är en aktivitet människor ägnat sig åt tidigare i livet. På samma sätt visade det sig i en studie av Križaj et al. (2019) att de aktiviteter som var viktigast och gav mening

också var en del av människors identitet. Genom aktiviteter som speglar det förflutna kan personer med demens uppleva mening (Strick et al., 2021). Det finns negativa föreställningar om att personer med demens har förlorat sin identitet. Hydén och Rahman (2021) lyfter däremot att de sällan förlorar sin identitet utan att den istället uttrycks på ett annat sätt, exempelvis i utförande av aktiviteter, vilket visas i denna litteraturöversikts resultat.

En del i att uppleva att en aktivitet är meningsfull handlar om att det är en aktivitet som är intressant för individen. Litteraturöversiktens resultat visar att det som personer med demens upplever är intressant också ger ett ökat engagemang i interventionerna. Det framkommer även att alla aktiviteter inte intresserar eller uppskattas av alla människor. Hur människor uppfattar olika aktiviteter och mening i dessa är en individuell upplevelse (Persson et al., 2001). Resultatet i litteraturöversikten visar att personer med demens kan vara delaktiga i aktivitet oavsett verbal förmåga, även de som inte kunde prata eller var verbalt begränsade kunde vara med på sina villkor. Dessutom framkommer att det fanns en acceptans för olika förmågor och begränsningar i interventionsgrupperna. Denna acceptans ger en större möjlighet för personer med demens att delta i de aktivitetsbaserade interventionerna. Strick et al. (2021) skriver att med rätt stöd kan personer med demens bidra till och delta i de aktiviteter som erbjuds. Rätt stöd kan dessutom möjliggöra en större bredd på möjliga aktiviteter för dessa personer. För att kunna utgå från personer med demens olika intressen och behov av anpassning är det viktigt att arbeta personcentrerat. I litteraturöversiktens resultat framkom att personer med demens blev mer bekväma när en intervention gick att individanpassa. I en studie av Du Toit et al. (2019b) argumenterar författarna för ett ökat fokus på personcentrerad vård för personer med demens och menar att det skulle kunna öka självständigheten gällande engagemang i meningsfulla aktiviteter. Harmer och Orrell (2008) beskriver att förståelsen för individen samt förmågan att anpassa den sociala och fysiska miljön som de främsta faktorerna för att skapa engagemang i meningsfulla aktiviteter för personer med demens.

De aktivitetsbaserade interventioner som ingår i litteraturöversikten kan ge en känsla av gemenskap och samhörighet med andra samt minska ensamhet hos personer med demens. Att känna sig inkluderad är en del i att känna tillhörighet i aktivitet (Hammell, 2004). Shiells et al. (2020) skriver att det finns en rädsla för ensamhet bland personer med demens som bor på SÄBO. Enligt Socialstyrelsen (2020c) upplever nästan en femtedel av alla som bor på SÄBO i Sverige ofta ensamhet. Ensamhet kan leda till ohälsa (Luo et al., 2012) medan en känsla av

gemenskap och samhörighet har positiva effekter (Wilcock & Hocking, 2015). Att ta del av aktiviteter som utförs tillsammans med andra och som ger en känsla av att inte vara ensam kan upplevas meningsfullt för personer med demens (Han et al., 2016).

Hammell (2004) skriver att social interaktion är en viktig del av dimensionen tillhörighet som kan ge en upplevelse av mening i aktivitet. En studie av Shiells et al. (2020) visar att personer med demens som bor på SÄBO önskar mer social interaktion exempelvis genom att delta i aktiviteter. Att göra saker tillsammans med andra är något personer med demens upplever som meningsfullt (Han et al., 2016). Personer med demens kan ha svårigheter i att delta i socialt samspel vilket ökar risken för att personen blir exkluderad från sociala sammanhang och interaktioner. Med visst stöd kan personer med demens delta i socialt samspel (Hydén & Rahman, 2021), vilket även framkommer i denna litteraturöversiktens resultat i och med att interventionerna ökade den sociala interaktionen.

Studien av Shiells et al. (2020) visar att de boende kunde ha svårigheter i att bygga meningsfulla relationer, såsom vänskapsrelationer. Litteraturöversiktens resultat visar att personer med demens kan få kontakt med andra människor och bygga relationer i aktivitetsbaserade interventioner. Att känna ömsesidigt stöd är något som Hammell (2004) beskriver kan ge mening genom tillhörighet, vilket framkommer i litteraturöversiktens resultat när de boende ger komplimanger till varandra samt vill att alla deltagare ska bidra i aktiviteten oavsett förmåga. Shiells et al. (2020) skriver att personer med demens ville ägna tid åt meningsfulla konversationer med familj. Genom de aktivitetsbaserade interventioner som ingår i denna litteraturöversikt gavs personer med demens möjlighet att engagera sig i meningsfulla aktiviteter tillsammans med exempelvis anhöriga.

Dimensionen blivande hittades inte i någon av studiernas resultat. Trots att *Get into reading* utformats för att deltagarna ska ha möjlighet att njuta av litteraturen på det sätt de vill, exempelvis genom att deltagarna kan föreställa sig hur framtiden kommer bli, framkommer inte att någon deltagare reflekterat över framtiden under interventionen (Billington et al., 2013). Det finns en risk att människor tänker att äldre personer har haft sin chans att "bli" (Wilcock & Hocking, 2015). Negativa föreställningar och stigmatisering kring personer med demens, det vill säga dementism, kan göra att personer med demens tror att de inte kan lära sig något nytt och därför inte försöker lära sig (Hydén & Rahman, 2021). Dementism skulle därför kunna medföra att personer med demens inte ser möjligheten till att förverkliga sig

själva och sträva mot ett önskvärt framtida jag, och upplever därigenom inte mening genom blivande. I en studie av Strick et al. (2021) framkommer att människor omkring personer med demens kan ha en föreställning om att personerna inte har förmåga eller inte bör engagera sig i aktivitet vilket kan minska möjligheterna till engagemang i aktivitet för personer med demens. Wilcock och Hocking (2015) menar att dimensionen blivande är viktig för hälsa och att det därför är av vikt att uppmuntra alla människor oavsett ålder att delta i de aktiviteter de vill och behöver. Genom att få möjlighet att behålla, utveckla och hitta nya aktiviteter som är viktiga och meningsfulla ökar välbefinnandet hos människor.

Metoddiskussion

Litteratursökningen gjordes i PubMed, CINAHL och PsycINFO eftersom dessa databaser ansågs relevanta för litteraturöversiktens syfte. Genom att använda flera databaser ökade möjligheten att hitta relevanta artiklar till studien (Henricson, 2017). Hade färre databaser använts hade således även tillgången till antalet relevanta artiklar begränsats. Sökningen avgränsades till artiklar publicerade mellan 2012 och 2022, vilket ledde till att relevanta artiklar publicerade innan 2012 inte hittades. Dock finns det enligt Kristensson (2014) en styrka i att använda så aktuella artiklar som möjligt i litteraturöversikter. I litteratursökningen valde författarna att inte söka på begreppet *Occupational Therapy* i fritext eftersom författarna upplevde att antalet träffar blev för få när begreppet användes. I två av databaserna användes begreppet i form av ämnesord för att utöka sökning i de databaserna. Författarna önskade i sökningen finna artiklar om aktivitetsbaserade interventioner som kunde upplevas meningsfulla och eftersom dessa interventioner inte alltid uttryckligen benämns som arbetsterapeutiska valde författarna att inte söka på *Occupational Therapy* med AND utan med OR, vilket innebar att *Occupational Therapy* inte nödvändigtvis fanns med i sökningens träffar. Under sökningen i de tre databaserna använde författarna en mängd olika översättningar för det som i Sverige heter särskilt boende för äldre. Detta i kombination med att de inkluderade studierna utförts i flera olika länder kan påverka överförbarheten av resultatet till svensk kontext eftersom vård och boende för personer med demens ser olika ut i olika länder.

Denna litteraturöversikt genomfördes med en deduktiv ansats och en riktad innehållsanalys. Styrkan i att använda en riktad innehållsanalys och därmed en deduktiv ansats är att kunna bekräfta eller vidareutveckla en befintlig teori (Hsieh & Shannon, 2005), vilken i denna

litteraturöversikt handlade om meningsfullhet i aktivitet. Nackdelen kan vara att författarna hade större sannolikhet att finna evidens som stödjer teorin än som inte gör det eftersom författarna har tolkat artiklarnas innehåll utifrån dimensionerna görande, varande, tillhörighet och blivande, vilket kan medföra att andra relevanta resultat utesluts. En induktiv ansats hade kunnat ge en mer förutsättningslös och öppen analys av datan (Priebe & Landström, 2017). Författarna anser dock att en deduktiv ansats var den mest relevanta för litteraturöversiktens syfte. Vid analysen av artiklarna identifierade författarna till en början de meningsbärande enheterna enskilt för att sedan diskutera dessa gemensamt. Detta kan stärka tillförlitligheten i litteraturöversikten eftersom författarna inte påverkade varandra i det inledande skedet av analysen. Genom att diskutera tolkningen av de meningsbärande enheterna nådde författarna samstämmighet i analysen. Enligt Kristensson (2014) stärks även tillförlitligheten av att två personer analyserar samma material eftersom det minskar risken för att analysen präglas av endast en persons förståelse och tolkning.

Under analysen upplevde författarna vissa svårigheter att välja ut meningsbärande enheter ur de kvantitativa studierna. Det hade kunnat vara en fördel att endast inkludera kvalitativa studier eftersom de innehåller mer djupgående kunskap om upplevelsen av mening i aktivitet. Styrkan med att inkludera även kvantitativa studier är att de kan visa på mer generaliserbara resultat (Kristensson, 2014). I litteraturöversikten ingår två randomiserade kontrollerade studier, vilket kan öka litteraturöversiktens tillförlitlighet eftersom randomiserade kontrollerade studier anses ha hög evidensnivå (Forsberg & Wengström, 2016). Syftet med litteraturöversikten var dock inte att undersöka utfallet av de olika interventionerna, utan att identifiera hur dimensionerna görande, varande, tillhörighet och blivande framträder i interventionerna. Utifrån den kvalitetsgranskning (Friberg, 2017) som gjordes bedömdes 13 artiklar hålla en hög kvalitet, medan en inkluderad artikel hade medel kvalitet. Författarna valde att inkludera även den artikel som bedömdes hålla medel kvalitet eftersom resultatet ansågs svara på litteraturöversiktens syfte. Kvalitetsgranskningen gjordes gemensamt av de båda författarna, vilket kan ses som en styrka och stärka litteraturöversiktens reliabilitet (Henricson, 2017).

Att dimensionen blivande uteblev kan ha flera olika förklaringar, likaså att dimensionerna varande och tillhörighet inte identifierades i samtliga interventioner. Det kan bero på författarnas tolkning av artiklarna, sättet artiklarna är skrivna på samt hur studierna som ligger till grund för artiklar var utformade. Studiernas utformning kan ha påverkat genom att de inte

undersökt sådant som författarna sedan skulle kunna kategorisera utifrån de fyra dimensionerna. Författarna noterar dock att i alla interventioner förutom fyra har dimensionerna görande, varande och tillhörighet identifierats (se tabell 1), vilket visar att en majoritet av de inkluderade aktivitetsbaserade interventionerna kan ge upplevelse av mening utifrån alla dessa tre dimensionerna.

I samtliga artiklar har personer med demens som bor på SÄBO deltagit i interventionerna men i en del av artiklarna har även personer som inte har demens och/eller inte bor på SÄBO deltagit. Det har medfört att det funnits en viss osäkerhet kring vilka delar av studiernas resultat som gäller för litteraturöversiktens målgrupp. Författarna har arbetat för att säkerställa att allt som ingår i litteraturöversiktens resultat ska fokusera på upplevelsen hos personer med demens på SÄBO genom att exkludera de delar av studiernas resultat som inte gäller för litteraturöversiktens målgrupp.

I flera av artiklarna har personal och/eller anhöriga intervjuats angående personerna med demens upplevelse av interventionerna. Upplevelse av mening i aktivitet är en individuell upplevelse vilket medför att personal och anhöriga kan uppfatta att personer med demens upplever något annat än vad individen verkligen upplever. I en del artiklar har det skett observation av personer med demens för att exempelvis undersöka hur de upplever interventionen, och även här sker en tolkning av upplevelsen av mening. Eftersom personer med demens kan ha svårigheter med minne och språk kan det vara svårt för dem att förmedla vilken upplevelse av mening de upplever. För att inkludera även dessa personers upplevelse har författarna valt att inkludera även de resultat som insamlats genom intervju med personal och anhöriga samt observation. Författarna har i resultatet skrivit på ett sätt så att det ska framgå när det är personal och anhöriga som uttalat sig.

Slutsats och implikationer

Denna litteraturöversikt visar att aktivitetsbaserade interventioner kan ge en upplevelse av mening för personer med demens på SÄBO utifrån görande, varande och tillhörighet. Mening genom görande identifierades genom att de boende fick möjlighet att vara engagerade i aktivitet, vara sysselsatta och hålla sig aktiva, ha något att se fram emot samt göra något nytt och annat. Utifrån varande kunde de boende få upplevelse av mening genom att känna glädje och njutning, bli lugna och få energi, vara i stunden, kreativitet samt identitet och minnen av

aktiviteter. Inom tillhörighet kunde deltagarna få möjlighet att känna samhörighet, acceptans och förståelse, ökad social interaktion samt kontakt med andra. Ingen av de inkluderade studiernas resultat visade upplevelse av mening utifrån blivande. Aktivitetsbaserade interventioner kan främja engagemang i meningsfulla aktiviteter vilket i sin tur kan leda till förbättrad hälsa och välbefinnande för personer med demens på SÄBO.

Idag ligger mycket fokus för arbetsterapeuter som arbetar på SÄBO på förskrivning av hjälpmedel och att skapa möjlighet för personer med demens att klara av vardagen (Ekstam, 2019). Arbetsterapeuter har möjlighet att göra mycket mer, inte minst att främja meningsfulla aktiviteter för människor (Turcotte et al., 2015) genom att använda sig av exempelvis aktivitetsbaserade interventioner (Fisher, 2014). Denna litteraturöversikt visar att det finns flera olika aktivitetsbaserade interventioner som kan upplevas meningsfulla för personer med demens. Vad som upplevs som meningsfullt är individuellt (Persson et al., 2001) och därför är det av vikt att arbetsterapeuter arbetar personcentrerat genom att ta hänsyn till personernas intressen, önskemål och behov (Black, 2019; Gillen, 2019). Genom att arbetsterapeuter arbetar personcentrerat vid val av aktivitetsbaserade interventionerna kan det skapa motivation för de boende att delta i aktiviteterna samt ge möjlighet till att aktiviteterna faktiskt upplevs som meningsfulla. I litteraturöversiktens resultat visas att personer med demens kan uppleva mening i aktiviteter de gjort förut men även i aktiviteter som är nya för dem.

I denna litteraturöversikt framkom inga upplevelser av blivande. Aktivitetsrättvisa innefattar att människor ska ha möjlighet att engagera sig i olika typer av aktiviteter som kan främja upplevelser av mening genom görande, varande, tillhörighet och blivande. Blivandet är en viktig aspekt för att främja aktivitetsrättvisa, hälsa och välbefinnande (Wilcock & Hocking, 2015). Det går inte att dra några generella slutsatser utifrån denna litteraturöversikt kring huruvida det finns en brist på upplevelse av blivande i aktivitetsbaserade interventioner för personer med demens på SÄBO, men denna litteraturöversikt indikerar att det kan finnas en brist av mening genom blivande för dessa personer. Därför bör arbetsterapeuter vara särskilt uppmärksamma på att främja även dimensionen blivande i införandet av aktivitetsbaserade interventioner. Utifrån litteraturöversiktens resultat ser författarna ett behov av vidare forskning kring meningsfulla aktiviteter för personer med demens på SÄBO utifrån görande, varande, tillhörighet och blivande, i synnerhet kring upplevelser av dimensionen blivande.

Referenser

Artiklar markerade med * är inkluderade i resultat.

Andersson, L. (2008). *Ålderism*. Studentlitteratur.

*Baker, J. R., Webster, L., Lynn, N., Rogers, J., & Belcher, J. (2017). Intergenerational Programs May Be Especially Engaging for Aged Care Residents With Cognitive Impairment: Findings From the Avondale Intergenerational Design Challenge. *American journal of Alzheimer's disease and other dementias*, 32(4), 213–221.

<https://doi.org/10.1177/1533317517703477>

*Billington, J., Carroll, J., Davis, P., Healey, C., & Kinderman, P. (2013). A literature-based intervention for older people living with dementia. *Perspectives in Public Health*, 133(3), 165–173. <http://doi.org/10.1177/1757913912470052>

Black, R. M. (2019). Culture, Diversity, and Culturally Effective Care. I B. A. B. Schell & G. Gillen (Red.), *Willard and Spackman's Occupational Therapy* (13 uppl., s. 223–239). Wolters Kluwer.

Christiansen, C. H. (1999). Defining lives: occupation as identity: an essay on competence, coherence, and the creation of meaning. *American Journal of Occupational Therapy*, 53(6), 547–558.

*Davison, T. E., Nayer, K., Coxon, S., de Bono, A., Eppingstall, b., Jeon, Y-H., van der Ploeg, E. S., & O'Connor, D. W. (2016). A personalized multimedia device to treat agitated behavior and improve mood in people with dementia: A pilot study. *Geriatric Nursing*, 37(1), 25–29.

<https://doi.org/10.1016/j.gerinurse.2015.08.013>

Du Toit, S. H., Casteleijn, D., Adams, F., & Morgan-Brown, M. (2019a). Occupational justice within residential aged care settings – Time to focus on a collective approach. *British Journal of Occupational Therapy*, 82(9), 578–581. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1177/0308022619840180>

Du Toit, S. H. J., Shen, X., & McGrath, M. (2019b). Meaningful engagement and person-centered residential dementia care: A critical interpretive synthesis. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 26(5), 343–355. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1080/11038128.2018.1441323>

Ekstam, L. (2019). *Aktiviteter och gemenskap för ökad hälsa och välbefinnande - Rapport om ensamhet och aktiviteter på vårdboenden*. Helsingborgs stad. https://lucris.lub.lu.se/ws/portalfiles/portal/76828758/Slutrapport_om_ensamhet_och_aktiviteter_p_v_rdboenden.pdf

*Fielder, H., & Marsh, P. (2021). 'I used to be a gardener': Connecting aged care residents to gardening and to each other through communal garden sites. *Australasian Journal of Ageing*, 40(1), e29–e36. <http://doi.org/10.1111/ajag.12841>

Fisher, A. (2014). Occupation-centred, occupation-based, occupation-focused: Same, same or different?. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 21, 96–107. <http://doi.org/10.3109/11038128.2014.952912>

Fisher, A. G., & Marterella, A. (2019). *Powerful practice – A Model for Authentic Occupational Therapy*. Center for Innovative OT Solutions.

*Fogelson, D. M., Rutledge, C., & Zimbro, K. S. (2021). The impact of Robotic Companion Pets on Depression and Loneliness for Older Adults with Dementia During the COVID-19 Pandemic. *Journal of holistic nursing: official journal of the American Holistic Nurses' Association*. Förhandspublicering online. <https://doi.org/10.1177/08980101211064605>

Forsberg, C., & Wengström, Y. (2016). *Att göra systematiska litteraturstudier - Värdering, analys och presentation av omvårdnadsforskning*. (4 uppl.). Natur & Kultur.

Friberg, F. (2017). Att göra en litteraturoversikt. I F. Friberg (Red.), *Dags för uppsats: Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten* (3 uppl., s. 141–152). Studentlitteratur.

Gagliardi, C., & Piccinini, F. (2019). The use of nature – based activities for the well-being of older people: An integrative literature review. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 83, 315–327. <https://doi.org/10.1016/j.archger.2019.05.012>

*George, D. R., & Houser, W. S. (2014). "I'm a storyteller!": Exploring the benefits of TimeSlips creative expression program at a nursing home. *American journal of Alzheimer's disease and other dementias*, 29(8), 678–684. <https://doi.org/10.1177/1533317514539725>

Gillen, G. (2019). Occupational Therapy Interventions for Individuals. I B. A. B. Schell & G. Gillen (Red.), *Willard and Spackman's Occupational Therapy* (13 uppl., s. 413–435). Wolters Kluwer.

Hammell, K. W. (2004). Dimensions of meaning in the occupations of daily life. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 71(5), 296–305. <https://doi.org/10.1177/000841740407100509>

Han, A., Radel, J., McDowd, J. M., & Sabata, D. (2016). Perspectives of People with Dementia About Meaningful Activities: A Synthesis. *American Journal of Alzheimer's Disease & Other Dementias*, 31(2), 115–123. <https://doi.org/10.1177/1533317515598857>

Harmer, B. J., & Orrell, M. (2008). What is meaningful activity for people with dementia living in care homes? A comparison of the views of older people with dementia, staff and family carers. *Aging & Mental Health*, 12(5), 548–558. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1080/13607860802343019>

Henricson, M. (2017). Diskussion. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod: från idé till examination inom omvårdnad* (2 uppl., s. 411–420). Studentlitteratur.

Hsieh, H., & Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research*, 15(9), 1277–1288. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1177/1049732305276687>

Hydén, L-C., & Rahman, A. (2021). Dementism och ålderism. I H. Jönsson (Red.), *Perspektiv på ålderism* (s. 113–128). Social Work Press.

Jones, C., Liu, F., Murfield, J., & Moyle, W. (2020). Effects of non-facilitated meaningful activities for people with dementia in long-term care facilities: A systematic review. *Geriatric Nursing*, 41(6), 863–871. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1016/j.gerinurse.2020.06.001>

Kjellström, S. (2017). Forskningsetik. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod: från idé till examination inom omvårdnad* (2 uppl., s. 57–80). Studentlitteratur.

Kristensson, J. (2014). *Handbok i uppsatsskrivande och forskningsmetodik för studenter inom hälso- och vårdvetenskap*. Natur & Kultur.

Križaj, T., Roberts, A., Warren, A., & Slade, A. (2019). Early Hour, Golden Hour: an Exploration of Slovenian Older People's Meaningful Occupations. *Journal of Cross-Cultural Gerontology*, 34(2), 201–221. <https://doi.org/10.1007/s10823-019-09369-5>

*Lee, Y-E. C., Stretton-Smith, P. A., Tamplin, J., Vieira Sousa, T., & Baker, F. A. (2022). Therapeutic music interventions with people with dementia living in residential aged care: Perspectives of residents, family members and care home staff from a cluster randomised controlled trial. *International Journal of Older People Nursing*, e12445, 1–15. <https://doi.org/10.1111/opn.12445>

*Lindelöf, N., Lundin-Olsson, L., Skelton, D. A., Lundman, B., & Rosendahl, E. (2017). Experiences of older people with dementia participating in a high-intensity functional exercise program in nursing homes: "While it's tough, it's useful". *PLoS ONE*, 12(11), 1–14. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0188225>

*Low, L-F., Russell, F., McDonald, T., & Kauffman, A. (2015). Grandfriends, an Intergenerational Program for Nursing-Home Residents and Preschoolers: A Randomized Trial. *Journal of Intergenerational Relationships*, 13(3), 227–240. <https://doi.org/10.1080/15350770.2015.1067130>

Luo, Y., Hawkey, L. C., Waite, L. J., & Cacioppo, J. T. (2012). Loneliness, health, and mortality in old age: A national longitudinal study. *Social Science & Medicine*, 74(6), 907–914. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2011.11.028>

*Mansbach, W. E., Mace, R. A., Clark, K. M., & Firth, I. M. (2017). Meaningful Activity for Long-Term Care Residents With Dementia: A Comparison of Activities and Raters. *The Gerontologist*, 57(3), 461–468. <https://doi.org/10.1093/geront/gnv694>

*McNiel, P., & Westpahl, J. (2018). Namaste Care™: A Person-Centered Care Approach for Alzheimer's and Advanced Dementia. *Western Journal of Nursing Research*, 40(1), 37–51. <http://doi.org/10.1177/0193945916679631>

Moyle, W., Venturto, L., Griffiths, S., Grimbeek, P., McAllister, M., Oxlade, D., & Murfield, J. (2011). Factors influencing quality of life for people with dementia: A qualitative perspective. *Aging & Mental Health*, 15(8), 970–977. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1080/13607863.2011.583620>

Mårtensson, J., & Fridlund, B. (2017). Vetenskaplig kvalitet i examensarbete. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod: från idé till examination inom omvårdnad* (2 uppl., s. 421–438). Studentlitteratur.

Nilsson, I., & Townsend, E. (2010). Occupational Justice – Bridging theory and practice. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 17(1), 57–63. <https://doi.org/10.3109/11038120903287182>

Norrving, B., Aldskogius, H., Brogårdh, C., Jakobsson Larsson, B., Larsson, J., Stibrant Sunnerhagen, K., Tham, K., & Östberg, P. (2015). *Klinisk neurovetenskap*. Liber.

*Olsen, C., Pedersen, I., Bergland, A., Enders-Slegers, M-J., & Ihlebæk, C. (2019). Engagement in elderly persons with dementia attending animal-assisted group activity. *Dementia*, 18(1), 245–261. <http://doi.org/10.1177/1471301216667320>

Persson, D., Erlandsson, L., Eklund, M., & Iwarsson, S. (2001). Value dimensions, meaning, and complexity in human occupation - a tentative structure for analysis. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 8(1), 7–18. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1080/110381201300078447>

Priebe, G., & Landström, C. (2017). Den vetenskapliga kunskapens möjligheter och begränsningar – grundläggande vetenskapsteori. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod: från idé till examination inom omvårdnad* (2 uppl., s. 25–42). Studentlitteratur.

Reitz, S. M., & Graham, K. (2019). Health Promotion Theories. I B. A. B. Schell & G. Gillen (Red.), *Willard and Spackman's Occupational Therapy* (13 uppl., s. 675–692). Wolters Kluwer.

Seniorval. (u.å.). *Äldreboende i praktiken*. [https://seniorval.se/bra-att-veta/aldreboende-i-praktiken#Socialt liv och aktiviteter](https://seniorval.se/bra-att-veta/aldreboende-i-praktiken#Socialt_liv_och_aktiviteter)

Shiells, K., Pivodic, L., Holmerová, I., & Van den Block, L. (2020). Self-reported needs and experiences of people with dementia living in nursing homes: a scoping review. *Aging & Mental Health*, 24(10), 1553–1568. <https://doi.org/10.1080/13607863.2019.1625303>

*Skrajner, M. J., Haberman, J. L., Camp, C. J., Tusick, M., Frentiu, C., & Gorzelle, G. (2014). Effects of using nursing home residents to serve as group activity leaders: lessons learned from the RAP project. *Dementia*, 13(2), 274–285. <https://doi.org/10.1177/1471301213499219>

Socialstyrelsen. (2011). *Bostad i särskilt boende är den enskildes hem* (Artikelnummer 2011-1-12). <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2011-1-12.pdf>

Socialstyrelsen. (2017). *Nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom: Stöd för styrning och ledning* (Artikelnummer 2017-12-2). <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/nationella-riktlinjer/2017-12-2.pdf>

Socialstyrelsen. (2020a). *Boendeformer för äldre personer*. Kunskapsguiden. <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/aldre/boende-for-aldre-personer/boendeform-for-aldre-personer/>

Socialstyrelsen. (2020b). *En nationell strategi för demenssjukdom - Halvtidsrapport*. (Artikelnummer 2020-9-6899). <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2020-9-6899.pdf>

Socialstyrelsen. (2020c). *Vad tycker de äldre om äldreomsorgen* (Artikelnummer 2020-9-6901). <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2020-9-6901.pdf>

Socialtjänstlagen (SFS 2001:453). Socialdepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/socialtjanstlag-2001453_sfs-2001-45

Strick, K., Abbott, R., Thompson Coon, J., & Garside, R. (2021). Meta-ethnography of the purpose of meaningful occupation for people living with dementia. *International Journal of Older People Nursing*, 16(5), 1–17. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1111/opn.12391>

Sveriges Kommuner och Landsting. (2018). *Framtidens äldreboende*. <https://skr.se/download/18.5627773817e39e979ef5e2f7/1642506689628/7585-657-5.pdf>

Sveriges Kommuner och Regioner. (10 februari 2022). *Särskilt boende för äldre (SÄBO)*. <https://skr.se/skr/integrationsocialomsorg/socialomsorg/aldre/sarskiltboendealdre.28193.html>

*Swinnen, A., & de Medeiros, K. (2018). “Play” and People Living With Dementia: A Humanities- Based Inquiry of TimeSlips and the Alzheimer’s Poetry Project. *Gerontologist*, 58(2), 261–269. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1093/geront/gnw196>

Taylor, R. R., Pan, A-W., & Kiehlhoner, G. (Postumt). (2020). Görandet och blivandet: Aktivitetsförändring och utveckling. I R. R. Taylor (Red.), *Kiehlhofners Model of Human Occupation: Teori och tillämpning* (C. Falk, K. Falk & C. Thurban, övers.; 2 uppl., s. 183–202). Studentlitteratur.

Tollén A., Fredriksson, C., & Kamwendo, K. (2008). Elderly persons with disabilities in Sweden: their experiences of everyday life. *Occupational Therapy International*, 15(3), 133–149. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1002/oti.254>

Toto, P. E. (2006). Success through teamwork in home health setting: the role of Occupational Therapist. *Home Health Care Management & Practice*, 19(1), 31–37.

Turcotte, P. L., Carrier, A., Desrosiers, J., & Levasseur, M. (2015). Are health promotion and prevention interventions integrated into occupational therapy practice with older adults having disabilities? Insights from six community health settings in Québec, Canada. *Australian occupational therapy journal*, 62(1), 56–67. <https://doi.org/10.1111/1440-1630.12174>

Wilcock, A. A., & Hocking, C. (2015). *An Occupational Perspective of Health* (3 uppl.). SLACK Incorporated.

Wong, C., & Leland, N. E. (2016). Non-Pharmacological Approaches to Reducing Negative Behavioral Symptoms: A Scoping Review. *Occupation, Participation and Health*, 36(1), 34–41. <https://doi.org/10.1177/1539449215627278>

Bilaga 1 (2)

Tabell över sökschema.

CINAHL 2022-02-24	Sökord	Antal träffar	Lästa abstrakt	Lästa i fulltext	Inkluderade i resultatet
S1	Meaning*	73 525			
S2	Activit*	432 233			
S3	(MH "Occupation (Human)")	2 102			
S4	S1 AND S2 OR S3	10 808			
S5	(MH "Dementia+")	80 312			
S6	Dementia	72 649			
S7	Alzheimers	48 788			
S8	"Lewy body"	1 836			
S9	S5 OR S6 OR S7 OR S8	105 165			
S10	"Residential Care"	11 365			
S11	"Residential facilities"	5 399			
S12	"Long term care"	36 610			
S13	"Nursing homes"	31 131			
S14	"Care home"	3 337			
S15	"Homes for the aged"	96			
S16	S10 OR S11 OR S12 OR S13 OR S14 OR S15	71 567			
S17	Intervention	510 183			
S18	Program	561 147			
S19	Therapy	1 609 537			
S20	Treatment	1 249 468			
S21	S17 OR S18 OR S19 OR S20	2 818 811			
S22	S4 AND S9 AND S16 AND S21	89			
S23	S22 + Begränsningar*	50	42	9	5

*Begränsningar: Engelska, Academic journals, år 2012-2022

PubMed 2022-02-24	Sökord	Antal träffar	Lästa abstrakt	Lästa i fulltext	Inkluderade i resultatet
S1	Meaning*	157 154			
S2	“life purpose”	264			
S3	S1 OR S2	157 375			
S4	Activit*	3 474 454			
S5	“activities of daily living” [MeSH]	113 433			
S6	“leisure activities” [MeSH]	260 311			
S7	S4 OR S5 OR S6	3 701 213			
S8	Dementia	242 781			
S9	Alzheimers	194 052			
S10	“Lewy body”	6 873			
S11	S8 OR S9 OR S10	303 834			
S12	“Residential Care”	4 059			
S13	“Residential facilities”	6 315			
S14	“Long term care”	43 509			
S15	“Nursing homes”	43 729			
S16	“Care home”	2 880			
S17	“Residential facilities” [MeSH]	56 268			
S18	“Homes for the aged”	14 727			
S19	S12 OR S13 OR S14 OR S15 OR S16 OR S17 OR S18	97 570			
S20	Intervention	9 457 080			
S21	Program	1 647 144			
S22	Therapy	10 521 900			
S23	Treatment	12 310 022			
S24	“Psychosocial intervention” [MeSH]	528			

S25	“Rehabilitation” [MeSH]	334 519			
S26	“Occupational therapy” [MeSH]	14 142			
S27	S20 OR S21 OR S22 OR S23 OR S24 OR S25 OR 26	17 464 285			
S28	S3 AND S7 AND S11 AND S19 AND S27	148			
S29	S28 + Begränsningar*	106	54	14	9

***Begränsningar:** Engelska, år 2012-2022

PsycINFO 2022-02-24	Sökord	Antal träffar	Lästa abstrakt	Lästa i fulltext	Inkluderade i resultatet
S1	Meaning*	182 921			
S2	DE “Meaningfulness”	4 295			
S3	S1 OR S2	182 921			
S4	Activit*	524 184			
S5	DE “Daily activities”	4 010			
S6	DE “Leisure time”	6 662			
S7	DE “Activities of daily living”	21 354			
S8	DE “Interests”	4 921			
S9	DE “Hobbies”	287			
S10	DE “Occupational interests”	3 078			
S11	S4 OR S5 OR S6 OR S7 OR S8 OR S9 OR S10	533 622			
S12	Dementia	85 724			
S13	Alzheimers	76 214			
S14	“Lewy body”	2 729			
S15	DE “Dementia”	43 501			
S16	DE “Alzheimer’s disease”	50 994			
S17	S12 OR S13 OR S14 OR S15 OR S16	121 575			

S18	“Residential care”	19 852			
S19	“Residential facilities”	2 575			
S20	“Long term care”	12 479			
S21	“Nursing homes”	18 755			
S22	“Care home”	1 167			
S23	“Homes for the aged”	2 857			
S24	DE “Nursing homes”	11 098			
S25	DE “Residential care institutions”	11080			
S26	DE “Long term care”	5 820			
S27	S18 OR S19 OR S20 OR S21 OR S22 OR S23 OR S24 OR S25 OR S26	37 107			
S28	Intervention	479 359			
S29	Program	621 163			
S30	Therapy	598 528			
S31	Treatment	994 351			
S32	DE “Psychosocial rehabilitation”	4 407			
S33	DE “Rehabilitation”	22 317			
S34	DE “Occupational therapy”	8 625			
S35	DE “Treatment”	80 900			
S36	DE “Intervention”	76 191			
S37	S28 OR S29 OR S30 OR S31 OR S32 OR S33 OR S34 OR S35 OR S36	1 815 322			
S38	S3 AND S11 AND S17 AND S27 AND S37	85			
	S38 + Begränsningar*	46	10	0	0

*Begränsningar: Engelska, Academic journal, år 2012-2022

Bilaga 2 (2)

Översiktstabell över inkluderade artiklar.

	Författare, år, titel, land	Syfte	Design/deltagare	Intervention	Resultat	Kvalitet
1.	<p>Baker et al. (2017)</p> <p>Intergenerational Programs May Be Especially Engaging for Aged Care Residents With Cognitive Impairment: Findings From the Avondale Intergenerational Design Challenge.</p> <p>Land: Australien</p>	<p>Att utvärdera utfallet av Avondale Intergenerational Design Challenge (AVID).</p>	<p>Kvantitativ studie Repeated-measure within-subject design</p> <p>Observation: <i>Homecare Measure of Engagement - Staff report</i></p> <p>Självskattning: Affekt utifrån en numererad skala med "smileysar"</p> <p>Observation av personer med demens under AVID samt under en vanlig aktivitet dagen efter besöken</p> <p>24 personer med kognitiv nedsättning (varav 16 med demens) som bodde på SÄBO</p> <p>59 teknikelever i åldern 13-15 år</p>	<p><i>Avondale Intergenerational Design Challenge (AVID)</i>, ett generationsöverskridande program för personer med kognitiv nedsättning och teknikelever</p> <p>2-3 teknikelever träffade och lärde känna en person med demens, samt tog reda på personens intressen nu och tidigare. Eleverna skapade utifrån detta något meningsfullt till den boende baserat på hens intressen och behov</p> <p>4 tillfällen Besök 1-3 var 40 min/tillfälle, besök 4 var 90 min</p>	<p>I jämförelse med vanligt förekommande aktiviteter på boendet (t.ex. konsert):</p> <p>Deltagarna var mer engagerade under interventionen, särskilt de personer med större kognitiv nedsättning</p> <p>Signifikant förbättring i självskattad positiv och negativ affekt efter interventionen.</p>	Hög

2.	<p>Billington et al. (2013)</p> <p>A literature-based intervention for older people living with dementia.</p> <p>Land: Storbritannien</p>	<p>Att förstå vilken påverkan läsning har för äldre vuxna med demens i olika vårdmiljöer.</p> <p>Att undersöka förändringar gällande demenssymtom hos de som deltog i läsgrupper</p> <p>Att identifiera personalens uppfattning om vilken påverkan en läsgrupp har på gruppen.</p>	<p>Mixad metod</p> <p>Observation av personer med demens på SÄBO: <i>Neuropsychiatric Inventory Questionnaire</i></p> <p>Semistrukturerade intervjuer personal</p> <p>Informell diskussion med personer med demens efter ett interventionstillfälle</p> <p>Intervjuer analyserades tematiskt</p> <p>30 personer med demens på SÄBO 10 vårdpersonal på SÄBO, dagcenter och sjukhus</p>	<p><i>Get into reading</i>, en litteraturbaserad intervention</p> <p>Högläsning och efterföljande diskussioner</p> <p>Anpassningar av interventionen, t.ex. val av litteratur och kortare tid för interventionen gjordes för att passa gruppen</p> <p>Max 1h per tillfälle Programmet hade redan pågått en tid innan studien. Studien pågick under 6 månader</p>	<p>Beteendesyntom vid demens minskade på alla tre särskilda boendena under interventionen.</p> <p>Interventionen upplevdes positiv, gav utrymme för interaktion i en meningsfull kontext, var identitetsutvecklande och ökade uppmärksamheten hos deltagarna.</p>	Hög
3.	<p>Davison et al. (2016)</p> <p>A personalized multimedia device to treat agitated behavior and improve mood in people with dementia: A pilot study.</p>	<p>Testade systemets förmåga att minska agitation och förbättra symtom av depression och ångest.</p>	<p>Mixad metod</p> <p>Randomiserad, single blinded, cross-over design</p> <p>Kvantitativ data: <i>Cornell Scale for Depression in Dementia</i>, <i>Rating for Anxiety in Dementia</i></p>	<p><i>Memory Box</i> är en dator med touchskärm som görs personlig för varje deltagare</p> <p>Ikoner med kategorierna; musik, foton, filmer och meddelanden. Deltagarnas familjer var med och la in olika saker under kategorierna. Finns två olika "svårighetsgrader". <i>Memory Box</i></p>	<p>Signifikant minskning av depression och ångest under interventionen. Ingen signifikant skillnad under kontrollaktiviteten som jämfördes med <i>Memory Box</i></p> <p>Ej signifikant minskning av agitation.</p>	Hög

	Land: Australien		<p><i>Cohen-Mansfield Agitation Inventory</i></p> <p>Kontrollerade genomförbarhet och tillfredsställelse: Hur mycket användes MemoryBox? Personal, anhöriga och deltagare skattade njutbarheten på en skala 1–5</p> <p>Kvalitativ data: Semistrukturerade intervjuer med de boende, anhöriga och personal, efter interventionen</p> <p>Kontrollaktivitet: Jämförde Memory Box med att en person läste tidningen och diskuterade olika händelser</p> <p>11 personer med demens på SÄBO</p>	fick stå inne på den boendes rum under fyra veckor.	<p>Deltagarnas skattning av njutbarheten visade att MemoryBox i genomsnitt var ganska eller mycket njutbar. De anhöriga skattade njutbarheten högre än de boende.</p> <p>6 av 11 boende kunde använda den självständigt</p>	
4.	Fielder & Marsh (2021)	Att undersöka hur personer som bor på	Fenomenologisk kvalitativ studie	<i>Trädgårdsarbete i gemensamma trädgårdar</i>	Trädgårdsarbete upplevdes positivt, hälsosamt och	Hög

	<p>'I used to be a gardener': Connecting aged care residents to gardening and to each other through communal garden sites.</p> <p>Land: Australien</p>	<p>särskilt boende för äldre använder gemensamma trädgårdar som plats för trädgårdsarbete och sociala kontakter.</p>	<p>Semistrukturerade djupintervjuer</p> <p>Tematisk analys</p> <p>6 personer med kognitiv nedsättning 4 vårdpersonal 1 anhörig 2 personer som var involverade i det särskilda boendet och hade intresse för trädgårdsarbete</p>	<p>En del av programmet DIGnity</p> <p>Personal stödde deltagarna i trädgårdsaktiviteter i en gemensam trädgård (<i>communal garden</i>)</p> <p>Programmet avslutades efter ett vinteruppehåll, då deltagarna ej kom tillbaka. Under vintern hade en trädgård startats upp på boendet, vilket sågs som en anledning till att de inte kom tillbaka.</p>	<p>njutbart. Att vara utomhus skapade kontakt med naturen och gav reflektion över livet</p> <p>Sociala interaktioner skapades genom gemensamma intressen och möjlighet att dela kunskap</p> <p>Trädgårdsarbete var en viktig del i livet för vissa deltagare, där det sågs som en del av ens identitet.</p>	
5.	<p>Fogelson et al. (2021)</p> <p>The Impact of Robotic Companion Pets on Depression and Loneliness for Older Adults with Dementia During the COVID-19 Pandemic.</p> <p>Land: USA</p>	<p>Att utforska förändringar gällande depression och ensamhet för personer med demens på SÄBO efter interaktion med ett robotsällskapsdjur i form av en katt eller hund.</p>	<p>Mixad metod</p> <p>Kvantitativ data: Självskattning gjord av deltagarna: <i>The Geriatric Depression Scale</i>, <i>The UCLA Loneliness Scale</i> Tre mättillfällen (före intervention, samt 3 och 6 veckor in i interventionen)</p> <p>Kvalitativ data: Intervjuer med deltagare, personal och anhöriga under interventionsperioden (6 veckor)</p>	<p><i>Joy for All™ Companion Pets</i> - Robotsällskapsdjur</p> <p>Robotdjur som låter, rör sig och interagerar. Alternativ till djurassisterad terapi.</p> <p>Deltagarna fick ha robotdjuret hos sig under sex veckor</p>	<p>Signifikant förbättring av depression under tiden för interventionen</p> <p>Ensamhet minskade signifikant mellan pre-test och 6 veckor efter interventionen, men inte mellan pre-test och 3 veckor efter interventionen.</p> <p>Bidrog till meningsfull aktivitet och en positiv upplevelse; interventionen gav sällskap och ökat välbefinnande, förbättrade kommunikation, skapade tillfällen för meningsfulla konversationer,</p>	Hög

			18 personer med medelsvår-svår demens på SÄBO			
6.	<p>George & Houser (2014)</p> <p>"I'm a storyteller!": Exploring the benefits of TimeSlips creative expression program at a nursing home.</p> <p>Land: USA</p>	<p>Att ta itu med gapet i litteraturen och undersöka den subjektiva upplevelsen hos de boende på ett "skilled-nursing dementia special care unit" som deltog i TimeSlips.</p>	<p>Kvalitativ studie</p> <p><i>Kvalitativ data från en kluster randomiserad pilotstudie</i></p> <p>Semistrukturerade intervjuer</p> <p>Tematisk analys</p> <p>10 personer med demens på SÄBO 6 personal på SÄBO</p>	<p><i>TimeSlips</i></p> <p>Gruppbaserad storytelling för personer med demens</p> <p>Uppmuntrar deltagarna att använda kreativitet och fantasi snarare än minne eller fakta. En surrealistisk bild visas och öppna frågor som uppmuntrar till berättande ställs. Allas bidrag tas med, även icke-verbala. Sätts ihop till en berättelse som läses upp för deltagarna. Den sammanställs även i pappersform. Berättelsen kan innehålla delar ur deltagarnas liv.</p> <p>1 timme per tillfälle 2 gånger i veckan under 6 veckor</p>	<p>En ökad kreativitet och en förväntan att få vara kreativ. Fler positiva känslouttryck; såsom förväntan, skratt och livlighet. Skapade social interaktion även utanför gruppen genom mer engagerade konversationer. Deltagarna som varit mer passiva i andra aktiviteter upplevdes mer bekväma och "kom ur sitt skal". Interventionen fick personer som annars inte vill vara med att delta. Bidrog till meningsfullhet genom de fick göra något gemensamt.</p>	Hög
7.	<p>Lee et al. (2022)</p> <p>Therapeutic music interventions with people with dementia living in residential aged care: Perspectives of residents, family members and care</p>	<p>Att utforska upplevelsen och observationer av boende, anhöriga och personal av musikterapi i grupp och rekreativskörsång för personer med demens</p>	<p>Kvalitativ studie</p> <p>Fokusgrupp med personer med demens Fokusgrupp med personal Fokusgrupp med anhöriga Individuella intervjuer</p>	<p><i>Musikterapi i grupp</i></p> <p>Sjöng bekanta sånger, reminiscens, spelade slagverksinstrument och rörelse till musik</p> <p>Sluten grupp med 5-8 deltagare/grupp</p> <p><i>Rekreativskörsång</i></p>	<p>Interventionen bidrog till personlig och musikalisk identitet. Den upplevdes förbättra humöret och ge njutning. Den skapade ett engagemang hos deltagarna, gav energi och var lugnande för deltagarna.</p>	Hög

	<p>home staff from a cluster randomised controlled trial.</p> <p>Land: Australien</p>	<p>på särskilt boende för äldre.</p>	<p>med personal och anhöriga</p> <p>Induktiv tematisk analys</p> <p>Deltagare rekryterades från en internationell randomiserad kontrollerad studie</p> <p>4 personer med demens på SÄBO 5 anhöriga 15 vårdpersonal på SÄBO</p>	<p>Uppvärmningsövningar för röst och kroppen, sjöng bekanta sånger med sångtexten på en skärm</p> <p>Öppengrupp med 15-20 deltagare/grupp</p> <p>Musikterapi i grupp leddes av musikterapeut och rekreationskörsång av en "community musician"</p> <p>Deltagarna deltog i en av tre grupper; antingen musikterapi i grupp, rekreationskörsång eller båda</p> <p>45 min per tillfälle 2 gånger/vecka i 3 månader Därefter 1 gång/vecka i 3 månader</p>	<p>Skapade känsla av samhörighet, social interaktion och relationer.</p> <p>Musikterapi upplevdes skilja sig från andra musikaktiviteter på boendet genom att det skapade ett större engagemang och var mer tillgänglig för personer med olika grader av demens.</p>	
8.	<p>Lindelöf et al. (2017)</p> <p>Experiences of older people with dementia participating in a high-intensity functional exercise program in nursing homes: "<i>While it's tough, it's useful</i>".</p> <p>Land: Sverige</p>	<p>Att beskriva synen och upplevelsen av att delta i ett program med högintensiv och funktionell träning, hos äldre personer med demens som bor på särskilt boende för äldre.</p>	<p>Kvalitativ intervjustudie</p> <p>Semistrukturerade intervjuer med personer med demens</p> <p>Fältanteckningar gjordes under interventionstillfällena</p> <p>Kvalitativ innehållsanalys</p>	<p><i>Program med högintensiv och funktionell träning</i> som innehöll fysiska övningar som utförs i funktionella viktbärande positioner och inkluderar rörelser som görs i vardagliga aktiviteter</p> <p>Övningarna är utformade efter individen</p> <p>Träningen hölls i grupp</p> <p>45 min per tillfälle</p>	<p>Träningen var utmanande men möjlig att utföra, och deltagare ansåg att träningen var nödvändig. Träningen upplevdes ge njutning och styrka. Minnen från deltagarnas liv väcktes under träningen. Att träna tillsammans gav en känsla av samhörighet, glädje, trygghet och uppmuntran.</p>	Hög

			<p>Deltagare rekryterades från en kluster randomiserad kontrollerad studie</p> <p>21 personer med demens på SÄBO</p>	<p>5 tillfällen under en två-veckorsperiod 4 månader 3-8 deltagare/grupp</p>		
9.	<p>Low et al. (2015)</p> <p>Grandfriends, an Intergenerational Program for Nursing-Home Residents and Preschoolers: A Randomized Trial.</p> <p>Land: Australien</p>	<p>Att utvärdera utfallet av Grandfriends.</p>	<p>Kvantitativ studie Randomiserad kontrollerad studie</p> <p>Observation: <i>Menorah Park Engagement Scale</i> <i>The Cohen-Mansfield Agitation Inventory</i></p> <p>Självskattning: <i>The Brief Sense of Community Scale</i></p> <p>Skattning gjord av personal: <i>The Long Term Care Quality of Life Scale</i></p> <p>40 personer med demens</p> <p>Interventionsgrupp: 20 Kontrollgrupp: 20</p> <p>21 barn (resultatet exkluderades)</p>	<p><i>Grandfriends</i>, ett generationsöverskridande program för personer med demens som bor på SÄBO och förskolebarn</p> <p>Ett förskolebarn och en person med demens parades ihop och gjorde aktiviteter tillsammans, t.ex. diskuterade, gjorde hantverk eller spelade spel</p> <p>Personal från det särskilda boendet och förskolan underlättade aktiviteterna för deltagarna</p> <p>45 min per tillfälle 1 gång i veckan 12 veckor</p>	<p>I jämförelse med “vanliga” aktiviteter:</p> <p><i>Passivt engagemang</i> var högre under interventionen</p> <p><i>Självengagemang</i> var lägre under i interventionen</p> <p>Njutning var högre under interventionen.</p> <p>Gav inget långsiktigt utfall</p> <p>Ingen skillnad hittades mellan interventionsgruppen och kontrollgruppen gällande livskvalitet, agitation och känsla av gemenskap</p>	Hög

<p>10.</p>	<p>Mansbach et al. (2017)</p> <p>Meaningful Activity for Long-Term Care Residents With Dementia: A Comparison of Activities and Raters.</p> <p>Land: USA</p>	<p>Undersökte MemPics™, ett program utformat för att främja meningsfulla aktiviteter för personer med demens genom engagemang och kognitiv stimulering.</p>	<p>Kvantitativ studie Randomiserad kontrollerad studie</p> <p>Boende och personal skattade meningsfullheten genom <i>Engagement in Meaningful Activities Survey</i> efter varje session</p> <p>Kontrollgruppen fick delta i ordinarie aktiviteter på boendet utvalda för att likna MemPics™ så mycket som möjligt</p> <p>94 personer med demens på SÄBO Interventionsgrupp: 48 Kontrollgrupp: 46</p>	<p><i>MemPics™</i>. En bokserier där en av böckerna användes i studien</p> <p>Varje tillfälle innehöll fyra komponenter: Foton på bekanta personer, platser och händelser, Fun facts Uppmuntrande frågor för vidare konversation Kort historia som var relevant för aktiviteten</p> <p>Ledare uppmuntrade ibland personer att berätta om något minne. Betoning på aktivitet, engagemang och social interaktion.</p> <p>2 tillfällen inom en vecka 30 min per tillfälle Boken gavs till deltagarna att ha mellan och efter tillfällena</p>	<p>MemPics™ upplevdes mer meningsfull än andra vanliga rekreationsaktiviteter som var i kontrollgruppen, både bland boende och personal</p> <p>MemPics™ upplevdes mer meningsfull för personal än för de boende</p>	<p>Hög</p>
<p>11.</p>	<p>McNeil & Westphal (2018)</p> <p>Namaste Care™: A Person-Centered Care Approach for Alzheimer's and Advanced Dementia.</p> <p>Land: USA</p>	<p>Att undersöka hur personer som bor på särskilt boende för äldre, personal och familj upplever involvering i Namaste Care™ program.</p>	<p>Kvalitativ studie</p> <p>Intervju med frågeguide genomfördes med personal angående sina egna och deltagarnas upplevelser</p> <p>Iterativt tillvägagångssätt vid analys</p>	<p><i>Namaste Care™</i></p> <p>Äger rum i ett lugnt rum med dämpad belysning, lugn musik och dofter. Individuellt utformade träffar</p> <p>Innehåller personligt välkomnande, massage, personlig omvårdnad, dryck, tid för</p>	<p>Interventionen var en fridfull fristad för de boende där de kunde slappna av och njuta.</p> <p>De boende upplevdes få kontakt med andra boende, kunna delta i meningsfulla interaktioner och få en känsla av gemenskap.</p>	<p>Hög</p>

			<p>14 personal på SÄBO som hade utfört interventionen med de boende</p> <p>Personer med svår demens deltog i interventionen</p>	<p>reminiscens och multisensorisk stimulering i aktivitet</p> <p>Centralt är att aktiviteterna ska ge njutning</p> <p>Interventionen erbjöds minst 4h per dag, 7 dagar i veckan Programmet hade pågått i 12 månader innan studien</p> <p>Max 8 deltagare samtidigt</p>	<p>Det förekom positiva stunder då de boende pratade, log och interagerade mer än vanligtvis. De boendes humör samt känslor var mer positiva än vanligt.</p> <p>Interventionen upplevdes ha en positiv inverkan på de boendes beteende.</p> <p>Namaste Care™ kan användas när de boende inte längre kan delta i de ordinarie aktiviteter som erbjuds</p>	
12.	<p>Olsen et al. (2019)</p> <p>Engagement in elderly persons with dementia attending animal-assisted group activity.</p> <p>Land: Norge</p>	<p>Att registrera beteenden relaterat till engagemang i en djurassisterad gruppaktivitet, både på särskilt boende för äldre och dagcenter.</p> <p>Samt att titta på eventuella skillnader mellan grupperna på SÄBO och dagcenter.</p>	<p>Kvantitativ studie</p> <p>Observation och videoinspelning utifrån etogram</p> <p>Analys genom att beräkna duration och frekvens av beteenden utifrån etogrammet</p> <p>Studien var en del av två kluster randomiserade kontrollerade studier. Endast data från interventionsgruppen inkluderades i denna studie</p>	<p><i>Djurassisterad aktivitet med hund i grupp</i></p> <p>Innehåll: klappa eller leka med hunden, ge hunden godis</p> <p>Interventionen leddes av hundförare</p> <p>30 minuter per tillfälle 2 gånger i veckan 12 veckor 3-7 deltagare/grupp</p>	<p>Interventionen skapade engagemang hos deltagarna, som visade sig genom hög varaktighet av interaktion med hunden, andra deltagare och hundföraren.</p> <p>Personer med svår demens sov mer än de med mild eller medelsvår demens, vilket gav dem lägre engagemang i aktiviteten</p>	Hög

			21 personer med demens från SÄBO 28 personer med demens från dagcenter			
13.	Skrajner et al. (2014) Effects of using nursing home residents to serve as group activity leaders: lessons learned from the RAP project. Land: USA	Att undersöka effekten av boendeledda aktiviteter (RAP) hos personer med demens. Att utvärdera effekten av Montessori-baserad intervention (MPDB) kontra Zgola-baserat program (ZBP) Att utvärdera effekten som blev när forskare kontra personal från boendet utbildade aktivitetsledarna.	Kvantitativ studie Observation: <i>Menorah Park Engagement Scale</i> Mätningar: Baseline: observation vid en vanlig aktivitet på boendet Fas 1 (forskarledd utbildning i RAP) Fas 2 (Personalledd utbildning i RAP) 81 personer med kognitiv nedsättning (varav 82% med demens) 12 särskilda boenden, varav 6 tilldelades MBDP, 6 tilldelades ZBP	<i>Montessori-baserad (MBDP)</i> och <i>Zgola-baserad (ZBP)</i> intervention genom <i>Resident Assisted-programming (RAP)</i> RAP Personer med demens tränades av forskare eller vårdpersonal för att själva kunna leda aktivitetsgrupper (MBDP och ZBP) för de andra boende MBDP Montessori-baserat. Två olika aktiviteter användes i studien: - Kombination av bingo och trivia som ska främja reminiscens och diskussion - Läs- och diskussionsaktivitet Olika teman för varje tillfälle 1 gång i veckan 3 månader ZBP Baserat av en kanadensisk arbetsterapeut Jitka Zgola Aktiviteten kallades <i>Meet and Remember</i> vilket är en	Konstruktivt engagemang var högre i MBDP än i vanliga aktiviteter Konstruktivt engagemang var lägre i ZBP än i vanliga aktiviteter, förutom under vissa förutsättningar då det var högre i ZBP Passivt engagemang var högre i både MBDP och ZBP jämfört med vanliga aktiviteter Passivt engagemang var högre i ZBP än i MDPB Nivån av positivt engagemang hos deltagarna under interventionen var högre än vad som observerades i standardaktiviteter	Medel

				diskussions- och reminiscens-aktivitet. Musik och diskussionskort användes 2 gånger i veckan 3 månader		
14.	Swinnen & de Medeiros. (2018) "Play" and People Living With Dementia: A Humanities- Based Inquiry of TimeSlips and the Alzheimer's Poetry Project. Land: Nederländerna	Att utforska lek inom två konstprogram (TimeSlips och Alzheimers Poetry Project).	Humanistic Inquiry Systematisk analys utifrån historikern Huizingas beskrivning av lek Kvalitativ observation, samt ljudupptagning och material från interventionen användes som data 25 personer med demens på SÄBO	<i>TimeSlips</i> Gruppbaserad storytelling för personer med demens. En bild visas för deltagarna och får besvara öppna frågor. Svaren noteras och skapar en berättelse som sedan läses upp. <i>Alzheimer's Poetry Project</i> Poesiprogram med fler tekniker; call-and-response, gester och rörelser, dikter och improvisation 30 min per intervention 1 gång /vecka 10 veckor	Studien visade att deltagarna lärde sig leka igen, genom att släppa hämningar och delta tillsammans i leken. Det fanns en kraft i att leka tillsammans, såsom att acceptera varandras olikheter. Leken innebar njutning och att få ha roligt tillsammans.	Hög